Lodzer Tageblat № 139

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטע.

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

דאנערשטאג, י״ב סיון תרצ״ב | 16 czerwca 1923 | 25-טער יאהרגאנג

היינט טעקסטיל-שטרייק אין לאדז

שטרייק-אנפיהרונג ליגט אין די הענד פון די עקסט-לינקע

ארבייטער-פעראיינען געוואלט ערקלערן דעם שטרייק אין עטליכע טעג ארום; ארבייטער-פערזאמלונג שפעט ביינאכט שטעלט זיך אויף דער זייט פון די לינקע

נעכטען אין אוונט האט די ציווישען-פעראיין-קאמיסיע פון די טעקסטיל-ארבייטער צוזאמענגערופען אין זאל פון די פאבריקס-מייסטער (זשעראמסקי 74) א פערזאמלונג פון די פאבריקס-דעלעגאטען, אהן אונטערשיד פון פעראיין-אנגעהעריגקייט.

די פערזאמלונג האט זיך אנגעהויבען 7 אזייגער אוונט. די פערזאמלונג ווערט געעפענט דורכ'ן סעקרעטאר פון די קלאסען-פעראיינען וואלטשאק, וועלכער לעגט פאר אויסצוועהלען אלס פארזיצער ווידעל פון די קלאסען-פעראיינען. דער פארשלאג ווערט אנגענומען. דער פארזיצער לאדענט דאן איין אין פרעזידיום ה' וואלטשאק פון די קלאסען-פעראיינען, דעם סעקרעטאר פון „קארטעל", ה' גאלאנסקי און דעם ה' סאכא פון „פראצא" אלס סעקרעטאר.

דער ערשטער רעדט דעפ. שטשערקאווסקי. דער רעדנער רעדט ארום די לאגע פון די טעקסטיל-ארבייטער און די פרובען פון די פאבריקאנטען כסדר צו רעדוצירען די הונגער-לוינען. די פאדערונג פון די ארבייטער אונטערצושרייבען אן אלגעמיינעם אפמאך אין דער גאנצער טעקסטיל-אינדוסטרי ווערט פון די פאבריקאנטען-פעראיינען אפגעווארפען, ווייל דאס וואלט זיי צוגענומען די מעגליכקייט פון צייט צו צייט צורייסען די לוין-סטאוועקעס.

דער רעדנער קומט צום אויספיהר, אז דעם ארבייטער בלייבט איבער דאס לעצטע מיטעל צו ערקלערן א שטרייק און טראגט אריין וועגען דעם א געהעריגע רעזאלוציע.

אויך דער פארשטעהער פון קארטעל ה' וואלינסקי שילדערט אין טונקעלע פארבען דעם מצב פון טעקסטיל-ארבייטער אין גאנץ פוילען און זאגט זיך אויך ארויס פאר א שטרייק-אקציע. די פארשטעהער פון די פעראיינען האבען אבער אין זייערע פארשלאגען פארגעלעגט צו האלטען נישט איבערגעאיילט און כדי די אקציע זאל געפיהרט ווערען מיט ערפאלג האבען זיי זיך ארויסגעזאגט, אז דער שטרייק זאל זיך אנהויבען אין א פאר טאג ארום. זיי האבען עס מאטיווירט דערמיט, אז דאנערשטאג פריה וועלען אלע ארבייטער נאך נישט וויסען פון שטרייק אין געהן ווי געוועהנליך צו דער ארבייט. דאס באלדיגע בעשליסען א שטרייק וועט אריינפיהרען א כאאס און ברוגזען, אז דער שטרייק זאל צוברעכען ווערען. זיי לעגען דעריבער פאר אויסצוועהלען א שטרייק-קאמיסיע, אין וועלכער עס זאלען אריינגעהן צו 2 פארשטעהער פון יעדען פעראיין, וואס זאל האבען די אויפגאבע צו ארגאניזירען און אדורכצופיהרען דעם שטרייק. אויב איז מעגליך, אז די רעגירונג וועט אויסנוצען די געלעגענהייט און אין משך פון איניגע טעג אונטערנעמען אן אינטערווענץ.

עס האט זיך אנטוויקעלט א ליידענשאפטליכע דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט די עקסטרעם-לינקע ריכטונגען, וועלכע האבען זיך ארויסגעזאגט פאר פראקלאמירען דעם שטרייק אויף היינט דאנערשטאג פריה. דאס אפשלעפען דעם שטרייק, האבען זיי ערקלערט, קען האבען קאטאסטראפאלע פאלגען.

ארום 1 אזייגער ביינאכט איז פארגעקומען די אפשטימונג. מיט א מערהייט שטימען איז בעשלאסען געווארען שוין פון היינט פריה אנצוהויבען דעם שטרייק אין דער גאנצער טעקסטיל-אינדוסטריע.

עס איז בעוואוסט געווארען דער רעזולטאט פון דער אפשטימונג ווען האבען די פארשטעהער פון די פעראיינען ערקלערט, אז זיי זאגען זיך אפ פון יעטווועדער פעראנטוואָרטליכקייט פאר'ן אדורכפיהרען די אקציע און וועלען זיך פאר נישט בעטייליגען אין דער שטרייק-קאמיסיע.

די גאנצע אקציע ליגט איצט אין די הענד פון די עקסט-לינקע גרופען, וואס וועלען אויך אנפיהרען מיט דער אקציע. (§)

אויף היינט פראקלאמירט א שטרייק פון די סעזאן-ארבייטער

(§) נעכטען 9 פריה האבען זיך די סעזאן-ארבייטער אפגעהאלטען א פערזאמלונג, וועלכע איז געווען גענוג שטורמיש. נאך א לענגערע דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען צו פראקלאמירען אויף היינט א שטרייק פון אלע סעזאן-ארבייטער.

ס'איז געשאפען געווארען א שטרייק-קאמיסיע אכטונג צו געבען, אז דער שטרייק זאל איבעראל אויסגעפיהרט ווערען.

היטלעריסטישע שטורם-אפטיילונגען ווידער לעגאל

פעדעראציע פון פוילישע יודען אין אמעריקא אפעלירען צו דער פוילישער רעגירונג צו פערבעסערן די לאגע פון די יודען אין פוילען

בערלין, 15 יוני די רייכס-רעגירונג האט היינט אונטערגעשריבען א דעקרעט, וואס שאפט אב דעם פערבאט פון די היטלעריסטישע שטורם-אפטיילונגען.

„קאנטי"-ביורא מעלדעט, אז גלייכצייטיג שאפט דער דעקרעט אפ דעם פערבאט צו טראגען מונדירען פון די שטורם-אפטיילונגען. עס בלייבט נאר אין קראפט דער פערבאט איינצוארדנען דעמאנסטראציעס און מאסען-אויסמארשען פון די שטורם-אפטיילונגען.

בערלין, 15 יוני (ספעצ.) אין זאבזשע איז נעכטען געקומען צו שווערע צוזאמענשטויסען מיט פאליציי. איין פאליציאנט איז צושטאכען געווארען מיט מעסערס. די פאליציי האט אבגעגעבען א סאלווע צום המון, וואס האט זיך געוואלט אריינרייסען אין קאמיסאריאט. ס'זענען פערהאן פיל פערוואונדעטע.

אפעל צו דער פוילישער רעגירונג צו פערבעסערן די לאגע פון פוילישען יודענטום

ניו-יארק, 15 יוני (יטא טעלעגר.) נעכטען האט זיך פערענדיגט אין פילאדעלפיע דער היי-יאהריגער צוזאמענפאהר פון דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען. אין צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט העכער 300 דעלעגאטען פון די פעראייניגטע שטאטען אין קאנאדע.

ס'איז אנגענומען געווארען צו אפעלירען צו דער פוילישער רעגירונג, וועגען פערבעסערן די לאגע פון די יודען אין פוילען, וועלכע ווערט בעטראכט אלס אונערטרעגליכע.

אלס פרעזידענט פון דער פעדעראציע איז ווידער אויסגעקליבען געווארען בענדזשאמין ווינטער און אלס ביורא-דירעקטאר ז. ניגעל.

מאראטאריום אויף די דייטשע רעפאראציע-חובות ביז 1933

לאנדאן, 15 יוני (ספעציעל) אס איז שוין פולשטענדיג זיכער, אז עס וועט אנגענומען ווערען א מאראטאריום פאר די דייטשע רעפאראציע-חובות ביז סוף 1933. דער דאזיגער טערמין איז בעשטימט געווארען דערפאר, ווייל סיי ענגלאנד, סיי פראנקרייך ווילען אפווארטען אויף די רעזולטאטען פון די פרעזידענט-וואהלען אין אמעריקא. יעצט קען אמעריקא פאקטיש נישט אנעמען קיין שום פערפליכטענדע פראקטישע בעשלוסען.

שאסען אין בעלגישען פארלאמענט

בריסעל, 15 יוני (ספעצ.) מען האט דא ארעסטירט א פערזאן, וואס איז ארויף אויף דער טריבונע פון פארלאמענט און געשאסען פון א רעוואלווער אין דער זייט פון די סאציאליסטישע דעפוטאטען. צום גליק האבען די קוילען קיינעם נישט געטראפען.

אראבער אויסגעריסען 1000 ביימער פון פרדסים

ירושלים, 15 יוני (יטא טעלעגר.) אונבעקאנטע פערברעכער האבען די לעצטע נאכט אויסגעריסען מיט די ווארצלען העכער טויזענד ביימער פון יודישע פרדסים אין יפו'ער קרייז. מ'רעכענט, אז דאס פערברעכען זענען בעגאנגען די זעלבע אראבער, וואס האבען אויסגעפירט אזא מין ובלה אין נהלל.

סטודענטין בעגעהט זעלבסטמארד צוליב עגזאמינס

ליאן, 14 יוני (ספעציעל) אין רייטס איז בעגאנגען זעלבסטמארד די סטודענטין פון מעדיצין לילי אבראמסאן פון ווארשא. די סבה אדורכפאל ביים עגזאמין.

פאדערעווסקי'ס קאנצערט דורכ'ן ראדיא

ווארשא, 15 יוני (טעלעפ.) שבת דעם 25. יוני וועט דער פוילישער ראדיא איבערגעבען א קאנצערט פון איגנאצי פאדערעווסקי.

בעזייטיגט דער פרעסע-שעף פון דער פרייסישער רעגירונג, ווייל ער איז א יוד

בערלין, 15 יוני (יטא טעלעגר.) דער פרעסע-שעף פון דער פרייסישער רעגירונג, מיניסטעריאל-ראט האנס גאסלאר האט בעקומען אורלויב אויף אן-אומבעשטימטע צייט.

ווי בעקאנט, האבען די היטלעריסטען לעצטענס געפיהרט א העפטיגע קאמפאניע געגען גאסלאר'ן וועלכער איז א יוד, אנ,אצויפהרען „מזרח": קאסלאן פערנומען זיין אמט 12 יאהר.

הריני משתתף בצעום ו״ב״ם הכבד של ידידי ומכרי
מר ליבוש פלדברג ומשפחתו
למות עליהם אשתו ואמם הישרה והצדינה
הנדל נ״ע
ואומר להם: המקום ינחמכם!
ברוך ניימאן (ב״ן).

גלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא. פיעטריקאווער 7 №

Gimnazjum Humanistyczne Męskie
I. KACENELSONA
Zawadzka 43. telefon 151-79
אין דער ערשטער אנפאנגס-קלאס ווערען אנגענומען שילער פון 5 און א האלב יאהר
דער גן-ילדים (פרעבעל-שולע) אונטער דער לייטונג פון דער בעקאנטער פעדאגאגין-שריפטשטעלערין ש. קאצענעלסאן-פיינשטיין, איז פערזעהען מיט די מאדערנסטע שול-איינריכטונגען און ענטוויקלונגס-מעטאדען. עס ווערען אנגענומען קינדער (יונגלעך מיט מיידלעך) אין עלטער פון 4 יאהר.
מיט אנמעלדונגען: אין קאנצעלאריע פון גימנאזיום טעגליך פון 9 ביז 2 פמ. און פון 5–7 נאכמ.

Dr. med.
R. REICHER
ספעצ. פאר מענער-שוועכע בעהאנדלונג
פאלודניאווא 28. טעלעפאן 210-93.
נעמהט אהן טעגליך פון 8 – 11 פריה און פון 5–9 אוועכד. זונטאג פון 9–1 מיטאג.

א גרויס צימער
פאר א אונפערהייראטע אדער פאר א יונג פאר-פאלק
פון זאפארט איבערצוגעבען.
ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון „ל.ט." אונטער „S".

בריף-איבערזעצונגען
פון פערשידענע שפראכען: ענגליש, פראנצויזיש, רוסיש, דייטש, און אנדערע אויף יודיש, פויליש און פערקעהרט
מ. קרזעפיצקי, פאמארסקא 4,
(ביים צאהן-ארצט ר. קרזעפיצקא)
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוונט
טעלעפאן 206-53.

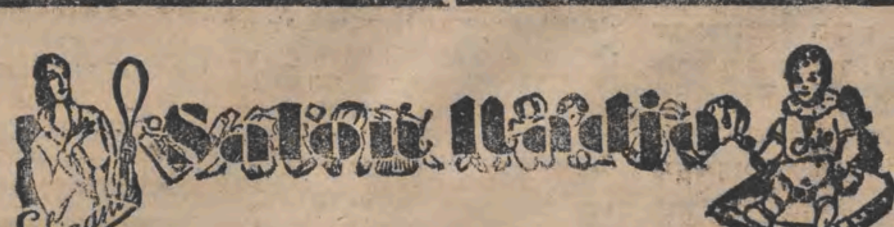

די נייעסטע מאדעלען צום זומער סעזאן!
אין גרויסען אויסוואהל עמפפעהלט
סאלאן „נאדיא" נארוטאוויטשא גאס 7
ULICA NARUTOWICZA 7
מאגאזין פאר קינדער-קאנפעקציע, דאמען-וועש און גאלאנטעריע
סאליד ● געשמאקפול ● עלעגאנט ● ביליג
בעקליידעט קינד און מוטער
SALON „NADJA", ulica Narutowicza 7.

קויפט נאר ביי דער ערשטער האנד!
יין כשר וטוב!
פון דער אלטער בעוואוסטער פירמע
„באראן"
אינה.: מענדיל בארנשטיין, לאדז
נאוואמיעסקא 30, טעל. 210.50
גרויסער אויסוואהל פון ווייגען, ליקערן און בראנפען'ס
בעמ.: צוליב קאנקורענץ האב איך רעדוצירט דעם פרייז: פאר א פירטעל ליטער יין כשר וטוב 75 און 65 גר.
ביליגע פרייזען. סאלידע בעהאנדלונג.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 4
טעלעפאן 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע, אלע-ארט אנאליזן
עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען
נעמט אן פון 9–2, און פון 5–9 אוונט.

קליינע טאבאק-געוועלבער בעפרייט פון פאטענטן

פוילישער גענעראל-קאמיסאר ווארפט אפ פראטעסט פון דאנציגער סענאט

צוליב'ן ארייננפאהר פון א פוילישער קריגס-שיף קיין דאנציג

וו א ר ש א 15 יוני (טעלעפ.) דאס פינאנץ-מיניסטעריום גיט אין קורצן ארויס א פעראָרדנונג, וואס שאפט אָפּ דאס אויסקויפן פאטענטן פאר קליינע טאבאק-געוועלבער.

וויזיט פון ענגלישע קריגס-שיפן אין דאנציג

ד א נ צ י ג (ספ.) היינט איז אנגעקומען אין דאנציגער פארט א ענגלישע פלאטיליע. די פוילישע קאנטר-טארפעדא שיף „וויכער" איז געקומען צום קבלת פנים. דער קאמענדאנט פון „וויכער" איז ארויף אויפ'ן דעק פון אנגלישער שיף און דערנאך האבן די געסט רעוויזיטירט דעם „וויכער".

דער דאנציגער סענאט האט איבערגעגעבן דעם פוילישן גענעראל-קאמיסאר אין דאנציג, פאלגענדע א פראטעסט, וואס דער „וויכער" איז ארייננגעפאהרן אין דאנציגער פארט אהן דער ערלויבניש פון דער דאנציגער מאכט. פאקטיש האט געשטערט, אז לויט'ן אונטערגאנג צי אנאלאגע שטענדיגער רעפרעזענטירט פוילען דאנציג לגבי דרויסן. דעריבער האט „וויכער" אפגעגעבן אן אפיציעלן וויזיט דער ענגלישער פלאטיליע און באלד פערלאזט דעם פארט. צוליב דעם האט ער נישט געקומען צו קענטניש דעם דאנציגער פראטעסט.

פוילישער אטלעט שטעקער וועלט-מייסטער אין רינג-קאמפע

וויען 15. יוני (ספעצ.) אין צירק רענטץ איז פארגעקומען דער פינאל פון רינג-קאמפען וועגן וועלט-מייסטערשאפט. נאך א קאמף פון א שעה און 20 מינוט האט דער פוילישער אטלעט שטעקער בעזיגט דעם דייטש שווארץ.

ווארשאווער קהלה שטעהט פאר א באנקראט

וו א ר ש א (טעלעפאניש) היינט איז פארגעקומען אין דער יודישער קהלה א פרעסע-קאנפערענץ, וועלכע איז צונויפגערופן געווארן דורכ'ן פרעזעס מאזור.

ה' מאזור האט ערקלערט די פרעסע-פארשטעהער, אז די לאגע פון דער יודישער קהלה אין ווארשא איז אזא שווערע, אז אויב ס'וועט נישט קומען אין גיכען קיין בעסערונג, שטעהט די קהלה פאר א באנקראט.

פון הייזט אן האט מען אנגעהויבן אדורכפיהרען אין דער קהלה די רעדוקציעס אין די פענסיעס פון די בעאמטע, וואס פערדינען ווייניגער ווי דריי הונדערט זל. א חודש.

פרעזעס מאזור האט דאן געפרובט אפווארפן די בעשולדיגונג געגען בעשלוס פון דער קהלה צו אנגאזשירען נייע רבנים.

אבלאוועס אויף פוילישע יודען אין בערלין

ב ע ר ל י ן (ספ.) די בערלינער פאליצי ארעסטירט אין פסרד'די.ע אבלאוועס אויף פוילישע יודען. פאר די מיגרעסמע ארמיניסטראטיווע פערפרעכען די ראהט מען ארויסצושיקן.

20 יאהר „אגודת ישראל"

ב ע ר ל י ן, 15 יוני (יטא) היינטיגע וואך פאלט אוים דער 20-יעהריגער יובל זינט כ'איז געגרינדעט געווארן די „אגודת ישראל" אין קאטאוויץ. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז אין בערלין פאר-געקומען א פייערליכע אקאדעמיע לכבוד דעם יובל.

סוף פון דער קולטורעלער מינדערהייטען-אויטאנאמיע אין לעטלאנד?

(ר י ג א) י.ט.א דער לעטישער בילדונגס-מיניסטער קעהניש איז אין פארלאמענט ארויסגעטרעטען מיט א רעדע געגען דער קולטורעלע אויטאנאמיע פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. מין. קעהניש האט ערקלערט צ.ו. אנד. אז די מינדערהייטען, הגם זיי האבען זייערע אייגענע קולטורען, מוזען זיך איבער הויפטזעכליך אנערקענען דער נאציאנאלער-לעטישער קולטור. אונזער נאציאנאל קולטור איז געליטען ווערען פון יודען, דייטשען און רוסען צוגלייך. דער מיניסטער האט אונטערגעשטראכען, אז עס זענען נישט נויטיג קיין בעזונדערע שולען און טעאטערן פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

א שעהנע געשיכטע מיט מוסאליני'ן

די בערלינער „וועלט-בוהנע" דער צעהלט אזא געשיכטע:

אן איטאליענישע פרוי האט מיט א קורצער צייט צוריק געבוירען 3 קינדער: 2 יינגלעך און 1 מיידעל. די צווי יונגלעך האט זי א נאמען געגעבען: איינעם בעניטא (מוסאליני'ס נאמען) און דעם צווייטן הומבערט (פון קרוינפרינץ). דאס מיידעל האט זי א נאמען געגעבען: איטאליא. ערשט דאן האט זי זיך געווענדט צום דוטשע מיט דער בקשה, אז ער זאל בעוויליגען צו זיין דער סנדק. מוסאליני האט גרויסמיטיג די בקשה ערפילט, געזאנדט איהר געלט, און די אפיציעלע מיטטיילונג פון דער סנדקאות. נאך א פאר חדשים ארום איז אנגעקומען אן אנפראגע פון מוסאליני'ס קאנצעלאריע, וואס די קינדער מאכען. די פרוי האט דערויף געענטפערט א בריוו וועגן דער לאגע פון איטאליען, און די מוטער פון די דריי קינדער איז צוגעצויגן געוואָרן צו פאראנטווארטליכקייט. זי איז פערמישפט געווארן אויף א יאהר טורמע.

לעצטע ידיעות

פולקאווניק קאסטעק בערנאצקי גיט ארויס זכרונות פון דער צייט, ווען ער איז געווען קאמענדאנט פון דער בריסקער תפיסה.

— דער רוסישער לעשטשינסקי האט צוגעשיקט די מאטיוון פון זיין וואטום סעפעראטום געגען אורטייל פון „בריסקער" פראצעס.

— דאס געריכט האט היינט בעפוילען דעם קראקאווער ארוואקאט לייבעל, וועלכער האט זיך נאכ'ן ארעסט פון די „צענטראלעוו" דעפוטאטען אויסגעדריקט „וואס ביי אונז קומט אלץ פאר".

XX יוד. טעאטער פילהארמאניע XX

פארבאנד טרופע פון א.א.פ. אין פוילען

שבת, ד. 18-טען יוני 9 א זייגער אווענד

קומט פאר — דער 20-יעהריגער יובילעאום פון בעליבטן בוף-קאמיקער

הירש באלבירסקי

3 שעה פערוויילונג !!! 3 שעה פערגעניגען !!!

ערשטער גאסטשפיל פון דער איבעראל - בעקאנטער סאלאן - סוברעטין

פרעמיערע סעווילא פאסטאר פרעמיערע

צוזאמען מיט דער גאנצער זיגלער'ס אפערעטען - סטאר - טרופע

אין א גאנץ נייע אמעריקאנער שלאגער-אפערעטע

„די דזשאז טענצערין"

מיט סעווילא פאסטאר אין דער טיטעל-ראלע און דער ראלע „הען שעלע" ה. באלבירסקי.

צום שלוס א פייערליכער יובילעאום-קאנצערט

אין וועלכען עס בעטייליגען זיך:

דער בעריהמטער דראמאטישער ארט. בעני אדלער

דער בעליבטער ארטיסט און זינגער יוסף סטרוגאטש

דער גוט-בעקאנטער כאראקטער-קאמיקער דאלי נאכבאר

באלעט - טענצער פון ווארשאווער „אדריא" מאריס דזשאנסאן

דער בעקאנטער ש. הערשקאוויטש און יובילאר הירש באלבירסקי.

פריי- קארטען און הנחה - בילעטען נישט גילטיג.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

געשטארבען פאר פוילען...

די באיקאט-פראפאגאנדא געגען צאפאט

ג ר י נ י ע (טפ. צום „לאדז. טאג.") אויף די מויערן פון שטאט האבען זיך בעוויזען פלאקאטען, איינגעהילטע אין א שווארצע ראהם, מיט א האקענקרייץ און מיט פאלגענדען אינהאלט:

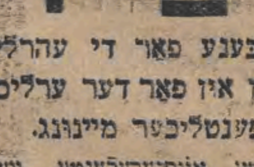

געשטארבענע פאר די עהרליכע פאליאקען און פאר דער ערליכער עפענטליכער מיינונג.

די אונטען אויסגערעכענטע, וועלכע שלייערן מיט געלד און צאפאטער קאסינא און אזא שווערען פאר דער געזעלשאפט מאמענט, און וועלכע ברעכען דער פערפליכטענגען פאר אלע בירגער באיקאט פון צאפאט און דאנציג:

רעד. עמערית. פלאט-קאפיטאן סא-ראווסקי, זאמבראווסקי, בורדעוויטש, זאבראצקי און פרוי, רעגענסט דאבראשינסקי, אינזש. קראקאווסקי, געריכטס אייזענבאהן פאהל, באנטשקאווסקי, פארומשניק פון האנדעלס-פלאט גראבאווסקי, מאקאווסקי, בעאמטער פון באהן-דירעקציע קראנז, פראקורענט מאזור, כמעלאן קשאל, שניידער גרוטצמאן, פרוי קעניג, בעאמטער פון „פאסאזש", לארענטאוויטש, באראן קראטאווסקי, פאגעל, וואלקאווסקי, פילאר, פראפ. אינזש. אורבאנאווסקי — קראקאו, זילבער, קאהן שערעשעווסקי, שקודלארסקי, וואיציעכאווסקי, וועס, לינווויז דיר. פון „ווירז. מאנופאקטור (?!) נייגרא.

זאל די פאלגענדע אויף זיי בושה זיין א ווערע שווערע!

אויף דער לויה לאזען מיר קתנים נישט איין: זיי האבען זיך דאך אליין בעגראבען. זאל אבער אין דער צוקונפט נישט זיין קיין המשך מיט געוויסע אדרעסען.

ווי געהען די רומענישע יודען צו די פארלאמענט-וואהלען אין רומעניע

בוקארעשט, (יט"א) די „יודישע פארטיי" אין רומעניען האט בעשלאסען נישט ארייננצוטרעטען אין קיין בלאק מיט דער איצטיגער רעגירונגס-פויערים-פארטיי פון וואידא וואעוואד.

צו די נאהנטסטע וואהלען וועט די יודישע פארטיי ארויסשטעלען זעלבסטשטענדיגע ליסטעס אין 70 וואהל-קרייזען. בראש פון די ליסטעס וועלען שטעהען די געוו. דעפוטאטען טעאדאר פישער, יוסף פישער, מאיר עבנער, מיכאל לאנדאו און דער פרעזידענט פון דער רומענישער ציוניסטישער פעדעראציע מיכו ווייסמאן. די „יודישע פארטיי" האפט צו בעקומען 5 אדער 6 מאנדאטען.

די „אוניאן פון די רומענישע יודען" (אסימילאטארען) פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט איינע רומענישע פארטייען וועגן שאפען א וואהל-בלאק.

די „צעירי ציון", וואס האבען שטארקע איינפלוסען אין בעסאראביען, האבען בעשלאסען דאס מאל נישט צוזאמענצוגעהן מיט די איבריגע ציוניסטישע פארטייען, וואס זענען כמעט אלע פעראייניגט אין דער „יודישער פארטיי", נאר שאפען א וואהל-בלאק מיט די סאציאל-דעמאקראטען און מיט דער בעסאראבער פויערים-פארטיי.

דער גובערנאטאר פון ארגענטינער פראווינץ בעגייסטערט פון יודישער קאלאניזאציע און זאגט צו זיי צו שטיצן

פ א ר י ז. (יט"א) די צענטראלע פון „יקא" טיילט מיט, אז דער גובערנאטאר פון דער ארגענטינער פראווינץ קאריענטעס האט די טעג בעזוכט די יודישע קאלאניעס אין קריין ענטרעריאס און אין רעזולטאט פון זיין בעזוך געשריבען א בעגייסטערטען בריף אין דער בוענאס איירעס'ער „יודישער צייטונג" וועגן זיינע איינדרוקען. דער גובערנאטאר בעפינט נישט קיין ווערטער צו לויבען די אויפטוען פון די יודישע קאלאניסטען און האלט זייער ארבייט פאר א ברכה פאר דער פראווינץ.

איך בין זיכער, שרייבט דער גובערנאטאר פון קאריענטעס, אז מיין רעגירונג וועט טון אלץ וואס זי וועט זיין ביכולת צו שטיצען די יודישע קאלאניזאציע, מחמת איך בין איבערצייגט, אז די דאזיגע קאלאניזאציע וועט אין א בעדייטענדער מאס בעשטייערן דעם וואוילשטאנד און פראגרעס פון אונזער פראווינץ.

דער טראגישער טויט פון דער בעריהמטער יודישער פליהערין לענא בערנשטיין

מיר האבען שוין מיטגעטיילט וועגן זעלבסטמארד פון דער בעריהמטער יודישע פליהערין לענא בערנשטיין.

די ערשטע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די פליהערין האט זיך פער'סמט, אראפשלינגענדיג דריי פראגעס קאצענאָרדענאל. דער קערפער פון דער פליהערין איז געפונען געווארן אויף א פעלד. די פליהערין איז געלעגען אין זאמד, האלטענדיג אין האנד א לעדיגע פלאש פון שאמפאניער.

וואס זענען געווען די סבות, וועלכע האבען די יודישע פליהערין געשטויסען צו איהר מרה-שחורה'דיגען טריט? די ערשטע קלאנגען, אז די סבה זאל האבען געהאט שייכות צו אומגליקליכע איבערלעבונגען — ווייזט זיך ארויס פאר נישט ריכטיג. עס בלייבט די איינציגע ערקלערונג, אז די פליהערין איז געווען דערשלאגען צוליב איהרע לעצטע דורכפאלען אלס פליהערין. זי איז געווען אין א שווערער מאטעריעלער לאגע.

זי האט אפילו נישט געהאט, מיט וואס צו בעצאהלען פאר'ן האטעל. עס זענען פערבליבען פיל בריף, וואס די פליהערין האט קורץ פאר איהר טויט געשיקט צו בעקאנטע, בעטענדיג הילף. די בריף זענען געבליבען אהן א ענטפער.

אין איין בריף האט מען געפונען די פליהערין'ס אונטערצייכענט א נייע גרויסע רייזע.

מעגליך, אז דאס איז טאקי געווען דער בעשלוס פון דער פליהערין — און צוליב דעם האט זי זיך אוועקגעלאזט קיין אלזשיר.

אבער דא האט מיט איהר געטראפען א ניי-אומגליק: צוליב א קליינער פארמאליטעט האט איהר די אוויאציע-מאכט נישט ערלויבט צו פליהען אויף איהר אעראפלאן. דער דאזיגער פערבאט האט צונישט געמאכט איהרע האפנונגען. די פליהערין, וועלכע האט שוין געשלאגען צוויי לופט-רעקארדען ביז איצט — איז ארייננגעפאלען אין פערצווייפלונג און האט געמאכט א סוף צו איהר לעבען.

* * *

די קאריערע פון לענא בערנשטיין

לענא בערנשטיין איז געבוירען געווארן אין לייפציג ביי רוסישע יודען, עמיגראנטען אין יאהר 1906. אנקומענדיג קיין פראנקרייך איז זי ארייננגעטרעטען אין אוויאציע-שול אין אורען — ווייל עס האט זי שוין פון קינדווייז אן געצויגען צו דער דאזיגער קאריערע.

וויינענדיג שטענדיג דרייסט און מוטיג, האט זי נישט אפשרעקענדיג זיך פאר קיין שום זאך. געזוכט צו שלאגען די פרויען-רעקארדען אין לופט-פליה.

אין יאהר 1929 האט זי געשלאגען דעם ערשטען רעקארד, דורכפליהענדיג 2268 קילאמעטער אין א גלייכער ליניע. אין יאהר 1930 האט זי געשלאגען דעם וועלט-רעקארד אין דויער-פליה — האלטענדיג זיך אין דער לופט 35 שעה מיט 46 מינוט.

לענא בערנשטיין האט דאן בעשלאסען צו מאכען א נייעם פרוב און האט א דאנק דער הילף פון פאבריקאנט גנאי איינגעקויפט זיך א אייגענעם אעראפלאן. אבער דאס מאל האט זיך אפגעווענדעט פון איהר... אויפהויבענדיג זיך אויף איהר נייעם אעראפלאן — האט זי געליטען א קאטאסטראפע און האט זיך צושעדיגט א פוס.

נאכדעם, ווי זי איז געזונד געווארען, האט זי גלייך געלאזט זיך אין אלזשיר — האפענדיג צו קענען דארט פערווירקליכען איהרע פלענער.

דער שלוס פון דער טראגעדיע איז שוין בעקאנט.

* * *

וואס ערקלערט קאגאן בערנשטיין, דער פאטער פון דער פליהערין

דער פאטער פון דער פליהערין, קאגאן בערנשטיין, האט ערקלערט, אז זיין טאכטער פלעגט איהם שרייבען זעהר זעלטען. זי איז איבערהויפט געווען זעהר א פערשלאסענע נאטור. — און פלעגט שטענדיג זיך האלטען רעזערווירט.

אין די פראנצויזישע ספארט - און אוויאציע-קרייזען לאזט איבער די העלדישע יודישע פליהערין די בעסטע ערינערונגען פון א איינפאכער, בעשיידענער קאלעגין — וועלכע איז געווען שטענדיג גרייט צו העלפען אין א נויט-פאל.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון זשורנאליסטען-סינדיקאט

מארגען, פרייטאג, 6.30 אווענט קומט פאר אין איינגענעם לאקאל אגרושקיא 6 אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזשער זשורנאליסטען-סינדיקאט.

5 נאכמיטאג קומט פאר אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער סעקציע ביים סינדיקאט.

8-יעהריג קינד אונטער אן אויטא

אויף לומאנאוויטש גאס האט אן אויטא איבערגעפאהרען דעם 8-יעהריגען בראנא שמורש.

צו אלע ציוניסטען אין פוילען

צו אלע יודען וואס ווילען דעם אויפבוי פון א"י

אין דער דרייסיג-יעהריגער רוהמ-רייכער געשיכטע פונם קרן קימת לישראל, דעם נאציאנאלען פאנד פון יודישען פאלק, וועלכער לייזט אוים דעם ארץ ישראל'דיגען באדען און שאפט פאר אינזער תמיד — אין באדען-לאזען פאלק דעם עיקר-יינסטען יסוד פונם אלמינעם היימלאנד, איז צום ערשטען מאל געשעהן א פאקט, וועלכער מוז אויסגערופן מעהר ערנסטע איינגעם, הגם די אויפלייזונג פון א"י איז אונזער גרעסטע.

א געוויסער טייל פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, די רעוויזיאניסטען אין פוילען, האבען זיך געהאלטען פאר מעגליך, צו רופען זייערע אנהענגער איבערצורייסען זייערע טעטיגע ארבייט פאר די נאציאנאלע פאנדען. אלס גרונד דערפאר ווערט אנגעגעבען די אומצופרידענהייט פון די רעוויזיאניסטען מיט דער סער טיפיקאטען-פערטיילונג.

אין זיין דרייסיג יעהריגער טעטיגקייט איז דער קק"ל תמיד געווען דער קנין פון אלע ציוניסטען אהן אונטערשיד פון ריכטונג. דער קק"ל האט זיך קיינמאל נישט געמישט אין קיין שום אינערליכע ציוניסטישע שטרייט-פראגען, דער קק"ל האט תמיד שטרענג אפגעהיטען צו דינען נאר זיין איינציגער הייליגער מיסיע — אויסצולייזען דעם באדען אין א"י און צו מאכען איהם אלס איינענטום פון גאנצען יודישען פאלק. קיינמאל האט דער קק"ל נישט געדינט דער אדער יענער ריכטונג, קיינמאל נישט משפיע געווען לטובת דער אדער יענער מיינונג אונם ציוניסטישען ריכטונגס-שטרייט — תמיד געדינט דעם גאנצען פאלק, דעם ארץ ישראל אויפבוי. און אלע ציוניסטען און אלע יודען האבען עס תמיד גוט פערשטאנען. קיינמאל האט מען נישט געפרובט צו מאכען דעם קק"ל פאר אן אביעקט פון פאליטישע חשבונות און קאמפען. פעלזען פעסט איז געווען און דער גאנצער ציוניסטישער מחנה די דערקענטניש, אז ביי קיין שום אינערליכע אדער אויסערליכע פאליטישע קאנסטעלאציעס און סיטואציעס, מאר ביי קיינעמען, אויף קיין איינציגער רגע, נים אויפקומען דער געדאנק, אז עס איז מעגליך אויף איין שעה איבערצורייסען די ארבייט פאר'ן קק"ל, צוליב וועלכע טעמים עס זאל נישט זיין. ביי אלעמען איז געווען די איבערצייגונג, אז אהן באדען און רשות פון יודישען פאלק איז נישט דענקבאר דער אויפבוי פונם יודישען ארץ ישראל.

און עס האט אויך אנדערש נישט געקענט זיין. יעדער מינדסטער פרוב צו ענדערן דעם דאזיגען מצב, איז עליל תרוב צו מאכען דאס שענסטע און העררליכסטע, וואס דאס יודישע פאלק האט געשאפען מיט אזוי פיל מיה און קרבנות. היינט וועט די ריכטונג ברוגז ווערען צוליב דעם און מארגען א צווייטע ריכטונג צוליב עפעס אנדערש. היינט וועט די ריכטונג זיך האלטען פאר בעעולה'ט אין דעם ענין און מארגען א צווייטע ריכטונג אין א אנדערן ענין, און דאס וועט אויסגעטראגען ווערען אויפ'ן רוקען פון יענעם קנין, וואס איז דער יסוד היסודות פון אונזער גאנצען בנין אויפ'ן רוקען פון אונזערע נאציאנאלע פאנדען, וועלכע מוזען דאך זיין דאס אום בערוהרליכע קדשי קדשים פון יעדען איינעם, וואס דער א"י-אויפבוי איז איהם טייער.

אוצט איז צום ערשטען מאל געשעהן אזא אומגלויבליכער פאקט אין אונזער בעפרייאונגס-ארבייט. אין דער צייט ווען מיר קעמפען אזוי בוטער נעגען אום-צעהליגע שווערינקייטען, ווען מיר זענען ארומגערינגעלט מיט שונאים און מיר מוזען אלעמען שטעלען מיר נישט אפ די ארבייט אויף קיין רגע, נאר להיפך, מיר געהען אומאויפהערליך פאראויס, נאר ברענגען בסדר דעם יודישען פאלק די ליכטיגע בשורה פון נייע ערגרינונגען אין א"י, און דער דאזיגער שעה פרובט מען און דער איינענער מחנה צו אונטערגראבען די יסודות פון אונזער ארבייט, און מאקע דאפעלט גרוים דער צער און די בושה.

דאס דירעקטאריום פונם קרן קימת לישראל אין פוילען פראטעסטירט ווי אמשארפסטען געגען דעם פרוב צו פערוואנדלען דעם נאציאנאל-פאנד אין א אביעקט פון פאליטישע רינגענישען און חשבונות. מיר דערקלערען קאטעגאריש, אז מיר וועלען קיינמאל, און קיין שום פאל און דורך קיינעמען נישט, זיך נישט לאזען ארייננציהען אין קיין שום ענינים, וואס זענען נישט נוגע אויסשליסליך דער זאמעל-ארבייט פאר'ן קק"ל.

און אלע ציוניסטען אהן אונטערשיד, אלע א"י טרייע יודען אין פוילען, פאדערן מיר אויף, אז זיי זאלען אויף קיין איינציגער רגע נישט אפשטעלען זייער קרבנות-פולע און טרייע ארבייט פאר'ן קק"ל. מיט איבערגעבענהייט און מוטיגקייט זאלען אלע אהן אונטערשיד פארטזעצען זייער ארבייט, פערשטארקען די אנשטרענגונג, פערגרעסערען די לייסטונגען, ענטפערען מעבטיג און ברייטהארציג אויפ'ן רוף פונם זיך בויענדען א"י.

קרן קימת לישראל

דירעקטאריום אין פוילען

ווארשא, ט' סיון תרצ"ב

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאקציע 160-57, אדמיניסטראציע 160-47

אוגערקע-סעזאן ביים סוחר'טום, הויך-סעזאן ביי די דיפּלאמאטען

אין נארמאלע צייטען וואלטען מיר שוין איצט אריינגעטרעטען אין אזוי-גערופענעם „אוגערקע-סעזאן". די דיפּלאָמאַטען וואלטען זיך צופאהרען אין פערשידענע קור-ערטער, די מיניסטארען און פארלאמענטען וואלטען גענומען אורלויב, און די בעפעלקערונג וואלט א פאר חדשים זיך אפגערוהט פון די פּאליטישע סענסאציעס און איבעראשונגען. ביי די איצטיגע אנגעשטרענגטע בעציהונגען, ביי דער איצטיגער געשפאנטער לאגע קען קיין רייד נישט זיין פון „אוגערקע-סעזאן" אין דער פּאליטיק. אין מסחר, אין אינטערנאציאנאלען האנדעל הערשט „אַן'אוגערקע-סעזאן" א גאנץ קעלעבדיג יאהר, דאגעגען אין דער פּאליטיק איז בסדר „הויך-סעזאן". יעדער טאג ברענגט נייע איבעראשונגען, נייע סענסאציעס און אונערווארטעטע געשעהענישען.

היינט ווערט געעפענט די לאזאנער קאנפערענץ, שוין איינמאל אפגעלעגטע קאנפערענץ אין לאזאן. אלע מלוכה-מענער פון אייראפּא, כמעט אלע אייראפּעאישע אויסערן-מיניסטארען האבען זיך דארט פערזאמעלט, כדי צו געפינען אן אויסוועג צו דער קריזישער און שיער נישט אויסהאלטבארער לאגע, אין וועלכער די וועלט געפינט זיך איינגעטליך. דארף לאזאן נאר לעזען איינע פון די אונצעהליגע פּראבלעמען פון נאך מלחמה'דיגען אייראפּא: דאס רעפּאראציע-פּראבלעם. אבער פונקט אזוי, ווי די אינטערעסען פון איין מלוכה זענען היינט ענג פערבונדען מיט די אינטערעסען פון אנדערע מלוכות, אקוראט ווי די פּאָליטישע, עקאנאמישע און פינאנציעלע לאגע פון איין לאנד, מוז האבען א ווירקונג אויף דער לאגע פון פיל אנדערע לענדער, אזוי איז דאס רעפּאראציע-פּראבלעם פערבונדען מיט אלע פּראבלעמען, וואס מאטערן איצט די גאנצע וועלט. אזוי, למשל, קען מען נישט לעזען פולשטענדיג דאס רעפּאראציע-פּראבלעם אהן דער לעזונג פון פּראבלעם פון די מלחמה-חובות. דאס פּראבלעם פון מלחמה-חובות קען נישט געלעזט ווערען אהן דער לעזונג פון ענטוואפענונגס-פּראבלעם. דאס ענטוואפענונגס-פּראבלעם שטעהט דערפאר אויף א טויטען פונקט, ווייל די צווישען-מלוכה'שע סכסוכים, וואס בעדראהען דעם וועלט-שלום פערמעהרען זיך מיט יעדען טאג.

די רעפּאראציע-פראגע איז אויך ענג פערבינדען מיט דער פראגע פון די פּריוואטע אינטערנאציאנאלע חובות. ענגלאנד, למשל, איז דערפאר אזוי נאכגיביג אין דער רעפּאראציע-פראגע, ווייל זי וויל אזוי ארום אפּראטעווען איהרע געלדער, וואס דייטשלאנד האט געבארגט ביי די ענגלישע באנקירען מיט די פּריוואטע חובות איז ווידער פערבונדען די אלגעמיינע ווירטשאפטליכע לאגע, דאס פּראבלעם פון ארבייטסלאזיגקייט, פון אמעריקא א. ד. ג.

ווי מיר זעהן, איז דאס רעפּאראציע-פּראבלעם נאר א רינגעלע אין דער גאנצער קייט פּראבלעמען, וואס הענגען היינט איבער דער וועלט.

דערפאר איז אזוי שווער צו לעזען איין פּראבלעם, ווייל באלד הייבען זיך ארויס אנדערע. דאס איז אויך די סיבה, וואס די וועלט גלייבט אזוי ווייניג אין די פּאזיטיווע רעזולטאטען פון דער לאזאנער קאנפערענץ. מ'וועט וואלענדיג, צי נישט וואלענדיג, מוזען זיך אנמישען [illegible] דראסטישע ענינים, וועלכע קענען צונישט מאכען די מעגליכע פּערשטענ-דיגונג אין דער רעפּאראציע-פראגע.

כדי נישט צו ענטוישען זיך און אויסצוגעבען פון דער לאזאנער קאנפערענץ, האט מען שוין די וועלט בעצייטענס אנגעזאגט וועגען א נייער אלוועלטליכער ווירטשאפטס-קאנפערענץ. די ערשטע, ווי די צווייטע, וועלען זיכער נישט ברענגען קיין קיינבערעכנונג פון דער אלגעמיינער לאגע. דער „אוגערקע-סעזאן" ביים סוחר'טום וועט דויערען נישט פער-שיידענדע, אבער דערפאר וועלען די פּאָליטיקער, עקאנאמיסטען און מלוכה-מענער נישט ווייסען וואס-יאָהר פון קיין רוה...

בן משה

יודישע סוחרים פון פּוילען מיט 200 יאהר צוריק

(אַ בלעטעל יודישע געשיכטע) — פון ז. האבער

אין יאָהר 1732 ווערען אין די אַר-כיוואן פונ'ם לייפּציגער מעסע-אַמט צום ערשטען מאָל פערצייכענט אַ גרעסע-רע צאָהל יודישע סוחרים, וואָס זענען געקומען פון פּוילען קיין לייפּציג. עס איז אינטערעסאַנט זיך צו פער-טיפען אין די פערשידענע אַקטען, וועלכע ליגען ביים לייפּציגער מע-סאַמט און בעשעפטיגען זיך מיט די יודישע סוחרים פון פּוילען פון יענער צייט.

וואָס האָבען זיי געקויפט און וואָס האָבען זיי פערקויפט? וועגען דעם זענען אין לייפּציג פערהאַנען גענויע בעשרייבונגען.

אָנקומענדיג פלעגען זיי צום לייפּצי-גער יריד מיט 40 ביז 200 גרויסע וועגען פול אָנגעפּאַקט מיט פעלעכלעך צימייסטען פון האָזען אָדער אויך פון זעלטענע חיות, די דאָזיגע פעלעכ-לעך פלעגען זיי פערקויפען אין לייפּ-ציג און פאַר דעם געלד פלעגען זיי ביי די דאָרטיגע פראַנצויזישע און ענגלישע סוחרים איינקויפען שטאָ-פען, וועלכע זיי האָבען דערנאָך גע-פיהרט צומייסטען קיין בראָד, אָבער אויך אויף די ירידים קיין בערדיטשעוו און קיין וואַרשאַ, וואו זיי האָבען גע-מעגט האַנדלען.

אַזוי ווי עס האָט אָבער פיל מאָל געטראָפען, אַז זיי האָבען די פעלעכ-לעך נישט געקענט אינגאַנצען פערקוי-פען, פלעגען זיי איבערלאָזען זייערע סחורות ביי עקספּעדיטאָרען, וועלכע האָבען דעמאָלס צום ערשטען מאָל זיך געעפענט אין לייפּציג. די עקס-פּעדיטאָרען פלעגען זיי לייהען דאָס געלד ביז צום צווייטען יריד, ווען די סחורות זענען פערקויפט גע-וואָרען.

עס זענען אָבער אויך געקומען סוחרים מיט מזומן געלד איינצוקויפען אין לייפּציג סחורות. דער מין סוחרים זענען אָבער געווען זעלטענער, ווייל צוליב די נישט-זיכערע וועגען האָט מען מורא געהאַט מיטצונעמען געלד במזומן.

בארגען די פּוילישע סוחרים האָט מען אין דער ערשטער צייט נישט גע-וואָלט; מען האָט זיי געהאַלטען פאַר שלעכטע צאָהלער'ס. מיט דער צייט האָט מען אָנגעהויבען צו באָרגען, אָבער די בעריכטען פון יענער צייט זענען מודיע, אַז מען האָט מיט די פּוי-לישע יודען נישט געמאַכט קיין גוטע ערפאַהרונגען... צו דער צווייטער מעסע זענען זיי נישט מעהר געקומען און עס פלעגען קומען נייע סוחרים, וועל-כע האָבען איינגעקויפט במזומן און פלעגען זיך ווילען אויסגלייכען פאַר די אַלטע סוחרים, אָבער די לייפּציגער האָבען זיך נישט געוואָלט גלייכען. זענען דערנאָך צו דער אַנדערער מעסע געקומען די אַלטע סוחרים און האָבען בעצאָהלט זייערע חובות. יאָהרען-לאַנג האָט מען זיי נישט געוואָלט באָרגען. ערשט שפּעטער, ווען די צייטען זענען ערגער געוואָרען, האָבען זיי ווידער אָנגעהויבען בעקומען קרעדיט. אין דעם בעריכט פון יענער צייט הייסט עס: „מען מוז די פּוילישע יודען ווידער געבען קרעדיטען, ווייל די לייפּציגער סוחרים זענען אָנגעוויזען אויף די פּוילישע יודען".

אָט דאָס אָנגעוויזען זיין אויף די פּוילישע יודען האָט די זאַקסישע רע-גירונג דעמאָלס געצוואונגען צו גע-בען די פּוילישע יודען פערשידענע פּריווילעגיעס. אַזעלכע פּריווילעגיעס האָבען נישט געהאַט נישט נאָר די בעהמישע און רוסישע יודען, נאָר אַפילו נישט די היימישע סוחרים. בעת אַלע סוחרים האָבען געמוזט צאָהלען וואָג-געלד פאַר אַלע אַריינגעפיהרטע און אַרויסגעפיהרטע סחורות, האָבען די פּוילישע יודען געהאַט הנחות ביז 75 פּראָצ. פון אַלע שטייערן. די רע-גירונג האָט די דאָזיגע הנחות בעגרינ-דעט דערמיט, וואָס ברעסלוי און פראַנקפורט אַן דער אָדער, וועלכע ליגען נאָהענט פון פּוילען, „געבען די יודען די גרעסטע פּריווילעגיעס און מיינען די יודען אָפּצוהאַלטען פונ'ם לייפּציגער יריד".

אין יאָהר 1747 האָט דער זאַקסי-שער האַנדעלס-מיניסטער האַגען קלאָר אַרויסגעזאָגט דעם קעניג, אַז מ'האָט געמאַכט די ערפאַהרונג, דאָס „די צאָהל פון די יודישע סוחרים פון פּוילען אין ווערמענט הענד ס'ליגט דער גאַנ-צער פּוילישער מסחר, ווערט אַלץ קלענער און קלענער. די סיבה דער-פון איז, וואָס בעת ברעסלוי און פראַנק-

(ענדע זייט 4)

נייער „בירגערליכער שטייער" וועט רואינירען די אָרימע יודישע בעפעלקערונג

די רעגירונג דאַרף פערקלענערן די לאַסט פון די סאציאַלע פערזיכערונגען. — אפּקלאַנגען פון דער פּוילישער פּרעסע.

אויף א גאר א שארפען אופן טרעט ארויס דער „ראבאטניק" געגען פּראָ-יעקט איינצופיהרען א נייעם שטייער אונ-טער'ן נאָמען „אַלגעמיינער בירגערלי-כער קאָמונאַלער שטייער".

„אַזעלכע מינים רעטונגס-מיטלען — שרייבט דער פּעפּעס'ישער אָרגאַן — דערמאָנען אין א טרינקענדיגען, וועלכער כאַפּט זיך אָן אין א ברייטווע.

„שוין בעת דער לעצטער סיים-סעסיע, ווען מ'האָט בעשלאָסען איינצופיהרען נייע שטייערן, האָט מען געווארנט און אָנ-געוויזען, ווי ס'זעהט אויס די צאָהלונגס-פעהיגקייט פון דער בעפעלקערונג.

א מיליאַרד מיט צוויי הונדערט מיליאָן זל. פאַר פערלעגענע שטייערן, דערווייל מער אומזיכערע עקזעקוציע-הוצאות 150 מיליאָן זל. דאָס האָט נישט גע-שטערט דעם סיים צו בעשטימען נייע שטייערן אויף א סומע פון 200 מיליאָן זל.

איצט געהט מען ווידער איינפיהרען א נייעם שטייער, וועלכער זאָל פערפליכ-טען כמעט אַלע אָהן אויסנאַהם בירגער. סוועט מוזען צאָהלען אַפילו אַן'אַר-בייטסלאָזער, וועלכער פיגורירט נישט צוליב וואָסערע ס'איז סיבות אין רעגיס-טער פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד.

„און נאָך עפּעס: דער דאָזיגער שטייער איז ריקזיכטסלאָז לגבי שנאָ-רערס. זיי וועלען מוזען פון זייערע אָרי-מע גראָשענס אָפּגעבען א גרויסען פּראָצענט. דאַגעגען איז מען זעהר גרויס-מוטיג לגבי די פערמעגליכע.

„די עקזעקוטאָרען פון דאָזיגען שטייער זאָלען זיין די הויז-בעזיצער, עווענטועל די אַדמיניסטראַטאָרען פון די הייזער.

„און וואָס וועט זיין, ווען די לאָקאַטאָ-רען וועלען דעם שטייער נישט בעצאָה-לען? צי האָט דער הויז-ווירט צו בע-צאָהלען פאַר'ן לאָקאַטאָר? אָבער פון וואַנען, ווען ער בעקומט אַפילו נישט קיין דירה-געלד?

„מיר וועלען זעהן, צי די „סאַנאַציע-רויש-פּרוסקער" מעהרהייט אין סיים וועט האָבען דעם מוט צו בעשטעטיגען דעם דאָזיגען שטייער.

די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" שטעלט זיך אָפּ אויף דער קריטישער לאַגע פון די זעלבסט-פערוואַלטונגען און פערזי-כערונגס געזעלשאַפטען.

„פאַרוואָס האָבען די פאַקטאָרען, וואָס פיהרען אָן אין אויסגעגעבען מאָמענט מיט דער מלוכה-ווירטשאַפט, פערעגט די צאי-טונג נאַריש געמוזן, כדי דורכצופיהרן א גרונדליכע רעוויזיע פון די שווערע לאַס-טען פון סאָציאַלע פערזיכערונגען, וועל-כע זענען אויסגערעכענט אויף א גוטער קאָניונקטור, און נישט אויף א צייט פון ווירטשאַפטליכען קאַטאַקליזם, פאַר וואָס רופט מען ארויס אַפילו א פאַנטאַס-טישע קאָנצעפּציע פון עמעריטור פאַר פּוילישע אַרבייטער. דאָס ערקלערט זיך פון איין זייט מיט דער שלומיזלדיגקייט און דער הויך, און פון דער צווייטער זייט מיט א מאַנגעל אין דרייסטקייט אונטער-צונעמען עפּעס רעצידיוועדיגע שריט, וועל-כע קענען אַרויסרופען אַן'אויפרעגונג ביי די ברייטע מאַסען.

דאָס פערגרעסערן די הוצאות פון דער אַדמיניסטראַציע און די איצטיגע בע-דינגונגען און דאָס אויסקוועטשען פון ווירטשאַפטליכען לעבען גרויסע סומען אויף דעם צוועק איז א בעווייז, אַז די רע-גירונגס-פאַקטאָרען גיבען זיך נישט אָפּ קיין דין-וחשבון פון דער איצטיגער גע-פעהרליכער לאַגע און פון דער בסדר'-דיגער ירידה פון די צאָהלונגס-פעהיג-קייטען פון דער בעפעלקערונג".

דער „אילוסטראָוואַני קוריער" פער-נעמט זיך לעצטענס בלויז מיט אַלגעמיין אייראָפּעאישע ענינים. די צייטונג שטעלט זיך אָפּ אויף דעם פערשלאָג פון מאַקדאָנאַלד'ן, אַז דייטשלאַנד זאָל אונ-טערשרייבען א דעקלאַראַציע, אַז זי וועט נים אָנפאַלן אויף פּוילען. אזא דעקלאַראַ-ציע, מיינט די צייטונג, ווען אַפילו די דייטשען זאָלען מסכים זיין זי אונטערצו-שרייבען, וועט סיי ווי נישט האָבען קיין שום ווערט, מחמת די דייטשען לאַכען זיך אויס פון אַלע זייערע אונטערשריפ-טען און אינטערנאַציאָנאַלע פערפליכ-טונגען. אָנשטאָט אזא פּאַפּירענעם דאַרף מען גלייבער אָנהאַלטען לגבי דייטשלאַנד א שטאַרקע האַנד. דאָס וואָלט געקענט געשעהן, ווען ס'זאָל קומען צו א פול-שטענדיגע פראַנצויזיש-ענגלישע פערשטענ-דיגונג. היות אָבער ווי דאָס קען דער-ווייל נישט געשעהן, קען מען טאַקי פון לאַזאַן נישט ערוואַרטען קיין שום גוטעס.

אַ ייד קויפט אָפּ דעם מאַרמאָר-פּאַלאַץ פון „קליין"

אין „פאָרווערטס" לייענען מיר:

אין אַטלאַנטאַ, דזשאָרדזשיאַ איז מיט אַ קורצע צייט צוריק פּלוצלינג אַרויס-געשטעלט געוואָרען די לעצטע לאַפּעטע ערד אויפ'ן קבר פון דער שרעקליכער חיה, וואָס האָט געהייסען קו-קלוקס-קלען. אָט יענע חיה וואָס האָט ערשט גאָרנישט לאַנג צוריק אַזוי געשראָקען מיט איהר בלוטדורשטיגע רייניגקייט און פילקעפּיגקייט.

אין די צייטען פון דעם קלען'ס אונ-בעגרענצטער הערשאַפט איז אַרומגע-גאַנגען אַ וויץ אַז די „ביזנעס" פונ'ם קלען איז ווייט נישט אַזוי געלדיג ווי מ'מיינט. ווארום וואָלט קלען יאַ געווען אַ גוט געשעפט, וואָלטען עס יודען אָפּגעקויפט...

די וואָס האָבען דעם דאָזיגען וויץ געשאַפען און פערשפּרייט, האָבען נישט פאָראויסגעזעהן, אַז דער וויץ וועט טיילווייז פערווירקליכט ווערען. אָבער נישט אַזוי צוליב די שלעכטע „ביזנעס" פונ'ם קלען, ווי איבער זיין פינסטערער מפּלה, זיין פּאַר פערדינטען סוף.

דער יודישער לעזער וועט מסתמא קיין טרעהר נישט פערגיסען, און אַפילו קיין זיפץ נישט אַרויסלאָזען, ווען ער וועט זיך דערוויסען, אַז די אַטלאַנטער „ווייסע הויז", דער פּרעכטיגער שניי-ווייסער מאַרמאָר-פּאַלאַץ וואָס איז געווען די טראָן-געביידע פון דער „קלען-מלוכה" און אין וועלכער דער שוואַרצער קלען האָט אויסגעאַרבייט זיינע פינסטערע פּלענער צו פערכאַפּען און בעהערשען דאָס לאַנד, אַז אָט דער בנין, וואָס איז אַ צייט לאַנג געווען דער שרעק פון יודען און נעגערס אין אַטלאַנטאַ, און פון וואַנען ס'איז מיט אַזאַ ריזיגען טעמפּאָ פערשפּרייט געוואָ-רען דער טויטליכער סם פון ראַסען-שנאה איבער אַלע ווינקלען פון לאַנד — אַז אָט דער פּאַלאַץ איז לעצטענס בפני כל עם ועדה, אונטערן קלאַנג פונ'ם הויפּט-ריכטער'ס האַמער, פער-קויפט געוואָרען צו אַן'אַטלאַנטער ייד, אַ לעדער-פאַבריקאַנט, מיט'ן נאָמען לעווינסקי.

ביי די יודען פון אַטלאַנטאַ איז אין דעם טאָג, ווען די ליציטאַציע איז פאָרגעקומען, געווען אַ שמחה, נישט קוקענדיג וואָס דער קלען איז אַלס אַזעל-כער איז שוין אַ צייט פריהער פאַר דעם געווען טויט. דער אויף ווי אַזוי די ליציטאַציע איז געמאַכט געוואָרען, די עפענטליכע דערנידעריגונג און אָפּענע צוזעהונג פונ'ם קלען'ס פול-שטענדיגער מפּלה. און דער פאַקט וואָס דער ריכטער, אַליין אַ געוועזענער קלעניק, האָט געגעבען אַליין געטויזט איבערגעגעבען די היסטאָרישע טראָן-געביידע אין יודישע הענט, האָט גע-האָט אין זיך אַלע עלעמענטען פון עפענטליכער דראַמאַטישער נקמה. יודען האָבען דערין געזעהען אַ טייל-ווייזע פערגיטיגונג פאַר די יסורים וואָס דער קלען האָט זיי אַמאָל פער-שאַפט.

אַדאָלף היטלער — וואָס פאַר אַ מענש איז ער

אַ בוך וועגען איהם און זיין פאַשיסטישער בעוועגונג. — פאַרוואָס ווייס מען אַזוי ווייניג וועגען זיינע אידעען און וועגען זיין כאַראַקטער. — זיין שנאה צו סאָציאַליסטען און צו יודען

דער נאָמען היטלער איז היינט איינער פון די בעוואוסטע אין דער גאַנצער וועלט: אָבער דער מענש צו וועמען יער נאָמען געהערט, איז כמעט פאַר אַלעמען אַ רעטעניש. זעהר ווייניג מענשען פערשטעהען איהם, ווייסען און וואָס זיין קראַפט בעשטעהט, האָבען אַ בעגריף וועגען זיין כאַראַקטער אָדער קענען רעדען מיט קלאָרקייט וועגען זיינע אידעען אָדער פּאָליטישען פּראָגראַם.

איצט איז אַרויס אַ בוך, וואָס זוכט אויף די פראַגען וועגען היטלער'ן צו גע-בען אַן'ענטפער, אַ בוך, וואָס נעמט זיך אונטער צו לעזען דאָס רעטעניש. „היט-לער". דאָס ווערק רופט זיך טאַקע „היט-לער", און דער שרייבער איז אַן'אונגאַ-רישער זשורנאַליסט, עמיל לענגעל, וועל-כער וואוינט איצט אין אַמעריקאַ און נים זיך אָפּ מיט שרייבען פאַר דער אַמעריקאַנער פּרעסע וועגען אייראָפּעאי-שער פּאָליטיק.

דאָס בילד פון אַדאָלף היטלער, ווי עס ווערט אָפּגעמאָלט אין בוך, וועט זיכער נישט געפעלען נישט איהם און נישט זיינע אַנהענגער. און אייב דאָס בוך איז אַ סימנים דאָ אין פאַר היטלער'ן [illegible] נישט וואָס זיך צו שרעקען. די געפאַהר איז נאָר, אַז ווען ער וועט דערגרייכען זיין ציל און קריגען די מאַכט איבער דייטשלאַנד, וועלען אידע-רע פון זיין חברה, בעהונגערע, שטאַרקע-רע און קלוגערע פערנעמען די פּאָ-זיציעס, אייבער אין בלערנען [illegible] די האַנדלונג.

צווישען זאַכען בלויז זענען קלאָר און בעשטימט אין היטלער'ס גייסטיגען וועזען: זיין אַמביציע צו מאַכט, און זיין האַס געגען יודען און סאָציאַליסטען. אַלדאָס איבריגע איז ביי איהם צופלאַ-טען, צווישוואַטען. היינט רעדט ער אַזוי און מאָרגען פערקעהרט; היינט הייסט ער זיינע נאָכפאָלגער טון איין זאַך, און מאָרגען פּונקט דעם היפּוך.

ווי לענגעל בעווייזט, האָט היטלער אַליין קיין זאַך נישט אָנגעפאַנגען, קיין זאַך נישט „ענטדעקט". די פּאַרטיי זיי-נע האָבען אַנדערע געגרינדעט און ער איז אין איהר אריינגעצויגען געוואָרען. די גרונד-געדאַנקען פון זיין בעוועגונג האָבען זיינע אַנדערע פאָרמולירט. ער האָט מאַכלע פון זיי אַפילו נישט ריכטיג פערשטאַנען.

און נישט נאָר איז ער שוואַך אין ענין פון אינוציאַטיווו, און ענין פון דענקען און אַנצייכענען נייע וועגען. ער בעזיצט אַפילו נישט די פעהיגקייט צו האַנדלען מיט אַ פעסטער האַנד, צו געהן מיט אַ פעסטען טראַט אויף דעם וועג, וואָס אַנדערע דייטען. פאַר איהם אָן. איינציגע שלאַגענדע פאַסירונגען אין היטלער'ס פּאָליטישער קאַריערע ווייזען אַז ער האָט מורא צו נעמען אויף זיך פּאָליטישע פעראַנטוואָרטליכקייט, אַז ער האַלט זיך צוריק פון אַריינטרעטען אין אַמטען, וואו ער וועט מוזען האַנד-לען פּראַקטיש און ווירקליך פּאָליטישע און עקאָנאָמישע אָנגעלעגענהייטען.

אין אָרט בלויז איז ער פאַרהאַן, וואו היטלער פיהלט זיך אַבסאָלוט אויפ'ן פּלאַץ, וואו ער פיהלט זיך פעסט און זיכער: דאָס איז אויף דער פּלאַטפאָר-מע, ווען ער רעדט צו די גרויסע מאַ-סען. דאָרט פערשפּאָרט ער עפּעס פּראַק-טישעס צו טון, דאָרט פערשפּאָרט ער אַפילו פּראַקטישער צו רעדען. דאָרט איז געניג צו שיסען מיט פראַזען, צו קלאַ-פּען מיט ווערטער. און אויף דעם איז היטלער אַ מאַדים. ער האָט זיך זיין אַרבייט אויסגעלערנט אין פערלויף פון די אומרוהיגע און ביטערע יאָהרען, וואָס דייטשלאַנד האָט איבערגעלעבט גלייך נאָך דער מלחמה. דעמאָלט, ווען די גאַסען זענען געווען פערפלייצט מיט פערבוטערטע, פערהונגערטע, איינגעב-משעטע און אַנטוישטע סאָלדאַטען; רעמאָלט, ווען אַלע טראַדיציעס זענען אַראָפּגעבראָכען געוואָרען און יעדער האָט געזוכט נייע געטער און נייע ווינזער, האָט יעדער שאַרלאַטאַן און יעדער אידיאָט געקראָגען די געלעגענ-הייט צו רעדען און צו געבען עצות. פאַר יעדען, וואָס האָט נאָר געהאַט אַ ביסעל חוצפּה און אַ שטיקעל צינג, האָ-בען זיך געפונען צוהערער און אַפילו נאָכפאָלגער. און איינער פון אָט די איז געווען היטלער.

עס פערשטעהט זיך, אַז אַ מענש וואָס ווייס נאָר, ווי אַזוי צו שרייען און צו העצען, קען אין נאָרמאַלע צייטען ווייניג וואָס אויפטון. וויזט מאַקע לענגעל אָן, אַז כל זמן די לאַגע אין דייטשלאַנד איז געווען מעהר ווייניגער אַ נאָרמאַלע, איז היטלער געווען אָהן מאַכט און כמעט אָהן נאָכפאָלגערשאַפט. זיין בעוועגונג האָט זיך געשטעלט אויף די פיס אין די ערשטע פרידענס-יאָהרען, ווען דייטש-לאַנד איז געלעגען אַ צוטראָטענע און אַן'אויסגעהונגערטע אונטער די פיס פון איהרע בעזיגער, און די בעוועגונג האָט גענומען איהר ריזיגען שפּרונג אין די לעצטע פאַר יאָהר, ווען דער וועלט-קריזיס האָט פערוואָרפען מיליאָנען דייטשע אַרבייטער צו אַ לעבען פון שטענדיגען הונגער און פערניכטעט די האָפענונגען פון דער וואַקסענדער יוגענד אויף די מעגליכקייטען פון אַ נאָרמאַלען לעבען און דער צוקונפט.

ווי געזאָגט, איז היטלער נישט אונטע-ליגענט גענוג און נישט פעהיג גענוג צו בעגרייפען די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע פּראָבלעמען פון דייטשלאַנד. אָבער די אומוויסענקייט זיינע איז פאַר זיין בע-וועגונג אַ גליק. ווען ער וואָלט ווירקליך געוואָלט געבען אַן'אויסגעהאַלטענעם ענט-פער אויף די אַלע פּראָבלעמען, וואָס שטעהען פאַר דעם לאַנד, וואָלט מיט זיין פּאַרטיי פּאַסירט דאָס זעלבע, וואָס מיט אַלע אַנדערע פּאַרטייען פון דייטשלאַנד: זי וואָלט זיך צעשפּאַלטען אויף נאָך פערשידענע פליגלען און קלאַסען. ער איז דער פריינד אי פון די גרויסע פּויערים, אי פון די אַרבייטער מאַסען, אי פון די רייכע לאַנד בעזיצער אי פון די קליינע פאַרמערס, אי פון דעם טרעסט-מאַגנאַט, אי פון דעם קליינעם סוחר, ער קומט אַלס דער משיח, וואָס וועט אַלעמען ברענגען גליק, געלד און כבוד.

ווי אַזוי וועט ער עס טון? דאָס איז ער אונטער די אומשטענדען נישט מחויב צו זאָגען. דאָס דייטשע פאָלק, די מיליאָנען פון דייטשען פאָלק, גע-פינען זיך איצט אין אַזאַ צושטאַנד פון אויפרעגונג, פון היסטעריע, אַז זיי ווי-לען נישט און קענען נישט נאָכפאָלגען אַן'אַרגומענט פון לאָגיק און שכל. פאַר זיי איז איצט מעגליך בלויז אויסצודריי-קען צאָרן און האַס; און דער, וואָס שפּייזט אָט די ליידענשאַפטען זייערע איז זייער פערטרעטער, זייער פיהרער, זייער העלד.

און היטלער טוט עס בעסער, ווי אַלע אַנדערע דעמאַגאָגען און העצער.

דער האַס, וואָס ער און זיינע לייטע-נאַנטען פּרעדיגען, איז קאָנצענטרירט אויף צוויי גרופּען אין לאַנד: אויף די סאָציאַליסטען און קאָמוניסטען און אויף די יודען.

דעם האַס געגען יודען פּרעדיגט ער אין נאָמען פון די אָרימע מאַסען, עס זענען דאָך פאַרהאַן יודישע באַנקירען און יודישע סוחרים, און יודישע פּראָ-פעסיאָנעלע מענשען; און די אַלע קלאַסען יודען מאַכען אומגליקליך די דייטשע מאַסען: דער יודישער באַנקיר האָט געפאַנגען דעם קאַפּיטאַל פון לאַנד, דער יודישער סוחר פערשלינגט די אַלע פּראָפיטען, און דער יודישער פּראָפעסיאָ-נעל לאָזט נישט, אַז אַ דייטש זאָל זיך אין די פּראָפעסיעס קענען אַריינגראַבען.

און דעם האַס געגען די סאָציאַליסטען און קאָמוניסטען פּרעדיגט ער אין [illegible] נאָמען פון גרויס-קאַפּיטאַל און פון דיי-טשע קלאַסען נאָך די גרעסטע צוגעבען. דאָס שרעקליכסטע אין היטלער'ס אַגיטאַציע איז אָבער די העצע געגען יודען. עס איז זיך שווער פאָרצושטעלען, אַז אין אַזאַ צייט ווי די איצטיגע, אין 20-טען יאָהרהונדערט אין אַזאַ פאָר-געשריטען לאַנד, ווי דייטשלאַנד, זאָל עס מעגליך זיין פאַר פּאָליטישע פאַר-שטעהער מיט אַ גרויסער נאָכפאָלגער-שאַפט צו האַלטען אַזעלכע ברוטאַלע, בלוטדורשטיגע רעדעס געגען מענשען, וואָס לעבען פרידליך צווישען זיי.

לענגעל ברענגט אַ גאַנצע רייהע ציטאַ-טען פון רעדעס געגען יודען, וואָס זע-נען געהאַלטען געוואָרען פון היטלער'ן און פון זיינע ווילדסטע לייטענאַנטען. אָט זענען איינגע פון זיי:

„אויף יעדען טעלעגראַף סלופּ פון מינכען ביז בערלין דאַרף הענגען דער קאָפּ פון אַ פּראָמינענטען יודען".

„דער אַנטיסעמיטיזם איז אַ גע-וויסען זין דער סענטימענטאַלער גרונט פון אונזער בעוועגונג".

„קאַניבאַלען און האָטענטאָטען זענען טויזענט מאָל ליבער, ווי די ווילדע חיות (יודען), וואָס גלייבען, אַז זייער אויפגאַבע איז אָפּצופרעסען אַלע פעל-קער אויף דער וועלט".

דער פּראָפעסאָר פון בוך האַלט, אַז טאַקע די ווילדקייטען בעווייזען, אַז עס איז אומעגליך, אַז היטלער זאָל ווירקליך איבערנעמען די פיהרערשאַפט פון לאַנד. אַ מענש, וואָס פּרעדיגט אַזעלכע געדאַנ-קען, קען בלויז געדולדעט ווערען אין אַ משוגענער צייט. זאָל זיך די לאַגע נאָר אימוואָס פערבעסערן און די מאַ-סען פון זיינע נאָכפאָלגער וועלען נישט נאָר אַנטלויפען פון איהם, נאָר זיי וועלען זיך שעמען צוצוגעבען, אַז זיי זענען ווען עס איז נאָר איהם געווען נאָהענט

פּערקלענערט דעם מעשר-שטייער אין ארץ-ישראל

ירושלים. (יט"א) צוליב דעם פאַראויסגעזעהענעם היי-יעהריגען שוואַכען תבואה-שניט אין ארץ-ישראל האָט דער הויך-קאָמיסאַר פּערקלענערט דעם מעשר-שטייער ביז 7 אַ האַלב פּראָצ. חוץ דעם האָבען די דיסטריקט-קאָמי-סאַרען בעקומען אינסטרוקציעס צוגעגע-בענצוקומען די לאַנדווירטשאַפטליכע שטייער-צאָהלער און מאַכען זיי אין נויטיגע פאַלען פערשידענע פערלייכטערונ-גען.

Sylro Zaprawa do podłóg
Erdalin
daje piękny połysk

לאדז .16 יוני 1932
דאנערשטאג י"ב סיון תרצ"ב פ' נשא

טאג-כראניק

ווער ביליגער?

(טאז) היינט ווערט אין מאגיסטראט פארקומען א זיצונג פון דער צענטראל-קאמיסיע צו באטראכטען דעם פארשלאג פון מאגיסטראט וועגען ביליגער מאכען דעם פרייז פון ברויט.

פערזענליכעס

(§) נאכטען איז אוועקגעפארען אויף אורלויב דער נאטשעלניק פון הויפט-פאסט-אמט הר' מיקולסקי. איהם פערטרעט דער וויצע-נאטשעלניק טשעפלאק.

נאכט-דיושורען אין די אפטייקען

היינט דיושורען פאלגענדע אפטייקען: א. ראנצער (זגערזשער 57), וו. יראשקאווסקי (11. ליסטאפאד 15), ס. וארטמאן (פיליפאווסקי 54), ס. בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 154), י. ראמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שוואניסקי (פוידזשעזשליניאנא 75).

כוליגאנישע אנפאלען אויף יודען אין אנדזשעיעוו

בעפאלען מיט טויט-שלעגערס און מעססערס אויף די יודישע לעטניקעס און צושלאגען זיי ביז בלוט

אמנע פון די הויפט-זומער-וואוינונגען און לאדזשער סביבה ווישניאווא-גורא. וועלכע איז זומער-צייט בעוואוינט פון יודען האט די לעצטע יאהרען אויסגעשטאנען פיל צרות פון געוויסע טונקעלע עלעמענטען, וועלכע מאראדירען די ראטונגע יודישע לעטניקעס.

מיר האבען שוין פאראיאהרען אויפמערקזאם געמאכט, אז ווישניאווא-גורא, וואו ס'וואוינען זומער ביז 10.000 יודישע פאמיליעס פון לאדז, געניטיגט זיך אין א פערשטארקטער פאליציי-שמירה. אויב אויף אנדערע זומער-וואוינונגען האט זיך ארויסגעוויזען, אז פאליציי איז בכלל במעט נישט נויטיג, איז אבער ווישניאווא-גורא אין דעם פרט אן אויסנאהם.

און אט האבען מיר ווידער אמאל צו פערצייכענען א כוליגאנישען אנפאל, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען דינסטאג און אזעגה, בעת'ן אנקומען פון לאדזשער צוג.

ווען דער צוג האט זיך פערהאלטען זייגער 10.30 אינ. אויף דער פאבריקס-סטאציע אנדזשעיעוו און עס זענען אויסגעשטיגען אנ'ערך 30 פערזאן, צווישען זיי אויך אייניגע פרויען און קינדער. זענען זיי ארויסגעגאנגען דורך דער פארמעזשיקאליע, בעגעגענט געווארען דורך 4 פארשוין, וועלכע זענען געווען בעוואפענט מיט

טויט-שלעגערס, מעססערס און שטעקענס

און מען האט גענומען שלאגען די יודען אויף רעכטס און לינקס. אויסגעצייכנט דאס, וואס אויף דער באהן-סטאציע איז געווען פינסטער און קיין פאליציי איז נישט געווען, האבען זיי פערמאכט דאס טויער, וואס פיהרט ארויס פון דער באהן-סטאציע און דארף ארויס, און געשלאגען אלעמען מכת רצח. ווען די דרויסטערע האבען גענומען שטעלען א ווידערשטאנד, און געפרובט ארויבערשפרינגען איבער'ן פלויט, זענען די כוליגאנעס נאך אויגעגאנגען שוין צעווילדעוועט געווארען.

די קליינע צאהל באהן-בעאמטע האבען זיך, נאטורליך, נישט געקענט קיין עצה געבען מיט די כוליגאנעס, זיי האבען נאר געפרובט פערשליסען די טירען אויפן פעראן, כדי די אנפאלער זאלען נישט קענען צוקומען צו די פאסאזשירען. יענע האבען אבער אויפגעריסען די טירען און צום צווייטען מאל זיך ארײנגעריסען און גענומען אלעמען בעפאלען מיט א שרעקליכער רציחה.

וואס ס'האט זיך אפגעטאן אויפ'ן באן הויפעל און זיך נישט שווער פערצושטעלען: פרויען האבען ספאזמירט, צומולענדיג, צו זיך די קינדער אבער די כוליגאנעס האבען אפילו

נישט געשוינט די קינדער

און, ווער ווייסט, ווי לאנג דאס וואלט געדויערט, ווען נישט דאס אנקומען פון צוג קאלושקע — לאדז. די צושראקענע אין צוגעלויפענע יודען זענען שנעל אריין אין צוג און קומענדיג קיין ווידזעו, האבען זיי געמאלדען וועגען די אנפאלען דעם פאליציי-פאסטערונעק וועלכער האט זיך אויפגעכאפט קיין אנדזשעיעוו אינגאנג פאליציאנטען, און עס איז די הורביגעפיהרט געווארען אנ'אויספארשונג. א עטליכע מארגענשטערן איז צווישען זייגער צוואנציג מינוט א מעסער און מ'האט איהם זיך זה אהיימטראגען. די אנפאלער זענען אפגעקומען מיט לייכטערע וואונדען.

מיר ווילען גלויבען, אז די פאליציי וועט ארויסנעמען ענערגישע מיטלען, או אזעלכע זאל זיך מעהר נישט איבער-חזר'ן.

מערדער פון „לובר"-טענצערין איבערגעפיהרט געווארען אין תפיסה

(§) גרויס אויפזעהן האט בשעתו ארויסגערופען דער מארד און זעלבסטמארד, וואס איז בעגאנגען געווארען דורך'ן 27-יעהריגען קאסטנער קאוואלסקי און דער וואוינונג פון אנא פשיבוראוסקא, א טענצערין פון „לובר".

באלד נאכ'ן ערמארדען די טענצערין איז קאוואלסקי אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. ערשט ווען ער איז געקומען צום בעוואוסטזיין, האט מען איהם אויסגעפארשט און אט וואס ער האט ערקלערט: ער האט די פשיבוראוסקא שטארק געליבט. ער איז אבער לעצטענס געבליבען אהן א פאסטען. און נישט קענענדיג איהר מעהר אויסהאלטען און מיט איהר חתונה האבען, רעדוצירענדיג, אז זי האט בעקומען אנ'אנגאזשאמענט קיין קאטאוויץ, האט ער געפרובט זי אפצוהאלטען פון פאהרען אהין. זי האט אבער דערפון נישט געוואלט הערען, און בעשלאסען יא צו פאהרען.

און דער קריטישער נאכט, האט ער צוזאמען מיט די פשיבוראוסקא פערבראכט, פארטאגס איז צווישען זיי אויסגעבראכען א מחלוקה. ער האט ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער און אויסגעשאסען צו איהר. זעהענדיג, אז זי איז טויט האט ער אויסגעדרעהט דעם רעוואלווער און אויסגעשאסען און זיך אליין.

נעכטען איז קאוואלסקי אויסגעשריבען געווארען פון שפיטאל, און מען האט איהם אפגעפיהרט אין תפיסה.

פאבאר פון יאהר-גאנג 1911

היינט דאנערשטאג דעם 16 יוני דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומ. 1 די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8 קאמיסאריאט און וועלכע נעמען הויבען זיך אן מיט:

O. P. R. U.

פאר דער קאמיסיע נומער 2 — די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 קאמיסאריאט און וועלכע נעמען הויבען זיך אן מיט:

L. N. R. U. W. Z. Z. Z.

פאר דער קאמיסיע נומער 3 (אלפיקאשטשושקי 21) דארפען זיך שטעלען די פאבאראווצעס פון 1883 ביז 1918 פון דער קאטעגאריע „ב", וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 4 6 7 10 12 13 און 14 קאמיסאריאט און וועלכע נעמען הויבען זיך אן פון A. ביז Z.

צו דער פאבאר-קאמיסיע דארף מען מיטברענגען א פערזענליכען דאקומענט, א פאס אדער אנ'אנדער דאקומענט, א רעגיסטראציע-צייכנוש פון מאגיסטראט און א שול אין פאר-צייכנוש.

אויך די קאטעגאריע „ב" מוז מיטברענגען א פערזענליכען דאקומענט.

90 יעהריגע פרוי בעגעהט זעלבסטמארד

(§) אין איהר וואוינונג אויף אגראדאווא 27 האט געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד די 90 יעהריגע אנטאנינע ריבאצקא, ווייל זי האט נישט געוואלט פאלען צו לאסט די קינדער.

יוד. טעאטער פילהארמאניע
פעראבאנד-טרופע פון א.א.פ. אין פוילען.
אויפן פערלאנג פון לאדזשער פובל. נור נאך אייניגע גאסטשפילען
פון זיגל ער'ס אפערעטען-סטאר-טרופע
ערשטער גאסטשפיל פון דער בעריהמטער איבעראל - אנערקענטער סאלאן-סוברעטין
סעווילא פאסטאר
פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז פרעמיערע!
„די דזשאז טענצערין"
קאמישע אפערעטע אין 3 אקטען מיט פיל געזאנג און טענץ מיט סעווילא פאסטאר אין דער טיטול-ראלע.
שבת. 4 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען פון 60 גר. ביז 1.00
די פרעהליכע קאמעדיע מיט געזאנג און טענץ
„די פרעהליכע קבצנים"
מיט ערנא זיגלער אין דער הויפט-ראלע.
אנאנס! שבת, 9 אוונד קומט פאר דער 20-יעהריגער יובילעאום פון דעם בעליבטען ארטיסט בוף-קאמיקער הירש באלבירסקי
ס'ווערט אויסגעפיהרט מיט סעווילא פאסטאר צום ערשטען מאל
„די דזשאז טענצערין"
צום שלוס א גרויסער קאנצערט.
ענצעלהייטען אין די ספעציעלע אפישען.

פון לאדזשער האנדעלס-גערינכט

אופאדלאשטשען אין רעגולאציעס

(5) ענדע יאנואר ה. י. האט דאס געריכט ערקלערט א ופאדלאשטש דעם קרעל'ן, אמזען-פערקויף אויף 11 ליסטאפאדא 44.

דעם 31 מאי איז פארגעקומען א קרעדיטארען-פערזאמלונג, דער בעפולמעכטיגער פון דער געפאלענער פירמע האט פארגעשלאגען צו רעגולירען אויף 20 פראצ. אויסצאהלען אין 4 האלב-יעהרליכע ראטעס. די ערשטע ראטע צאהלבאר אין 6 חדשים נאכ'ן בעשטעטיגען דעם אפמאך דורכ'ן געריכט.

פאר'ן אפמאך האבען זיך ארויסגעזאגט 67 קרעדיטארען אויף א סומע פון 114,778 זל. נעכטען האט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגט אימקעהרענדיג די קרעל'ן די כוחרושע עהרע.

* * *

אין אופאדלאשטש פון קאראל הוניגמאן, קאלאנייאל-געשעפט אויף הרוטקא 18, און פאביאניץ, האט דאס געריכט בעשטימט די וואהל פון צמטוויילינגען סינדיק ארוו. גלאנאווסקי.

* * *

אין אופאדלאשטש פון רישארד בוהלע, שלאסער-ווערקשטאט גדאנסקא 162 האט דאס געריכט פערלענגערט דעם טערמין אויף נאך א חודש, כדי צו קאנטראלירען די קרעדיט-פאדערונגען.

מיט אייניגע טעג צוריק האבען מיר מיטגעטיילט, אז ס'איז געוועהלט געווארען א קרעדיטארען-קאמיטעט פון געפאלענעם טעאטער „דאבוי וויעטשור". נעכטען האט דאס געריכט בעשטעטיגט דעם פראטאקאל פון קרעדיטארען-קאמיטעט און די גאהעגנטסטע טעג וועט דער צייטווייליגער סינדיק אדוו. יאקובאווסקי צוטרעטען צו פערטיילען די אקטיוואן צווישען די קרעדיטארען.

* * *

אין אופאדלאשטש פון דער געפאלענע גער קאאפעראטיווער עסענוואארג-געזעלשאפט און אלוועקסאנדער (פלאץ קאשטשושקי 20) האט דאס געריכט נאמינירט אלס צייטווייליגען סינדיק אדוו. אפט.

ארעסטירט א לאדזשער איינברעכער אין לעמבערג

די לעמבערגער פאליציי האט פערהאפטעט א געוויסען בנימין ק. שניגורסקי 40 יאהר אלט, א בעקאנטען קאסע-איינברעכער פון לאדז.

קישנירסקי איז מיט א וואך צוריק ארויס פון דראהאבוטשער תפיסה, וואו ער איז אפגעזעסען 2 יאהר.

פון דראהאבוטש איז קישנירסקי געקומען ציפיס קיין לעמבערג, וואו ער איז געפלויבען א פאר טעג, און ער האט זיך דערווייל אנגעהויבען „צופיהרען די הענט".

ביי קישנירסקי האט מען געפונען פיל גע'גנב'עטע זאכען.

קומט צו גאט און שטארבט פלוצלינג

(§) צו יוליאנא מעטרין (פלאצאווא 4) איז מיט אייניגע טעג צוריק געקומען צו פאהרען א קרובה, אגנישקא סמאוונסקא פון קאליש. נעכטען פריה איז פרוי מעטרין צוגעגאנגען צום בעט, וואו די סמאוונסקא איז געשלאפען, כדי זי אויפצוועקען. מיט שרעק האט זי אבער דערזעהן, אז סמאוונסקא איז טויט, ווי אמז. דער אנקומענדער דאקטאר האט קאנסטאטירט, אז דער טויט איז געקומען פון א הארץ-אטאק.

לאדזשער בערזע

נעכטען האט זיך די בערזע געעפענט מיט א פעסטערע טענדענץ אויף כמעט אלע ווערט-פאפירען. דאס האט זיך גענומען דערפון וואס אויף דער אמע ריקאנער בערזע זענען געשטיגען די פוילישע ווערט-פאפירען.

אט אזוי זענען פערנאטירט געווארען:

4% אינוועסטיציע (נישט אפיציעל)	88.75
4% דאלארובקע	47.25
3% בודאוולאנע (נישט אפיציעל)	33.75
8% ווארשאווער פאנד-בריף	52.—
8% לאדזער פאנד-בריף	52.—
10% שעדליצער „	48.—
7% סטאביליזאציע (אמער.)	43.75
באנק-פאלסקי	70
דאלארען (נישט אפיציעל)	88.50
פונטען	32.62
פראנקען	35.11
גאלד-דאלאר	9.03
גאלד-רובעל	4.90
זילבער-רובעל	1.47
ביליאן	0.65

כמעט בחנם!
איבערצוגעבען
א שטוב מיט א קוך
ביליג דירה-געלד. צו ערפאהרען: בושעזשינער 57א ביי פ. בירענשטאק.

אונדזער נעץ פון אויסגעלאסענקייט און פראוואקאציעס

(בלעטלעך פון טאג-בוך פון א רוסישער הויף-דאמע)

33

אין סאלאן רעדט מען, אז דער צאר מיט זיין פאמיליע איז ארויסגעפאהרען אויפ'ן ים אין זיין יאכט-שיף, סטאליפין האט איהם פערזאגט צו פערברענגען וואס לענגער אויפ'ן ים, כחמת אין פעטערהאף קען די פאליציי נישט גאראנטירען פאר דעם צאר'ס לעבען. דער פעטערבורגער אכראנע איז נאך נישט געלונגען אויסצוכאפען אלע מיטגלידער פון דער קאמפס-דרוזשינע, וועלכע האט זיך בעטייליגט אין דער פערשווערונג נעגען צאר ניקאלאי.

22-טער אקטאבער.

דער וואהלינער גובערנאטאר שטאקעלבערג דערציילט, אז ער איז אויפגענומען געווארען אויף אנ'אודיענץ ביים צאר. דער צאר ניקאלאי האט איהם געפרעגט וואס עס הערט זיך אין וואהלינער גובערניע, האט דער גובערנאטאר געענטפערט, אז עס איז איצט רוהיג.

— נו, און פריהער איז דאך דארט אויך געווען רוהיג? — האט דער צאר א ברום געטון אונטער'ן נאז.

— גיין, אייער מאיעסטעט — פריהער זענען דארט געווען אנטי-יודישע פאגראמען.

— טא איז וואס? — האט דער צאר אומצופרידען אויסגערעדט - ס'איז דאך געווען א פאגראם בלויז געגען יודען!

פון צאר'ס ענטפער, — זאגט שטאקעלבערג, — איז געווען קענטיג, אז דער צאר איז נישט שטארק געווען צופרידען, וואס די פאליציי האט אויסגעמיטען א פאגראם. עס האט דאגעגען אויסגעזעהן, אז דער צאר איז צופרידען געווען מיט'ן פאגראם.

25-טער אקטאבער.

אין צארישען הויף איז מען איצט בעשעפטיגט מיט ספיריטואליסטישע סעאנסען. די ערשטע ראל אין די דאזיגע סעאנסען שפילט די גרויספירשטין נאסטאסיא ניקאלאיעוונא, וועלכע האט זיך גע'גט מיט איהר מאן און איז צוגעפגעקומען מיט'ן גרויסען פירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש.

די גרויספירשטין האט איינגערעדט דעם צאר און צארין, אז אין איהר זיצט דער מעדיום (גלגול) פון הייליגען פיליפ און דאס געקרוינטע פארל שלינגט איהרע ווערטער, ווי פון א הייליגער. אויף דעם לעצטען ספיריטואליסטישען סעאנס האט די גרויספירשטין נאסטאסיא פערזאגט, אז פון איצט אן וועט אייגערטעטען רוה אין לאנד און אויף דעם צאר און צארין איז א נייע הויט ארויף פון דעם דאזיגען נביאות-זאגען.

30-טער אקטאבער.

סענאטאר סעוואסטיאנאוו האט היינט דערציילט אין סאלאן, אז דער מאסקווער גובערנאטאר, גענעראל ריינבאט, איז נעכטען ניצול געווארען פון א באמבען-אטענטאט.

בעת דער גובערנאטאר ריינבאט האט פערביישפאצירט נעבען קלויסטער בלאגאוועשטשעניע, האט עמיצער א שליידער געטון אונטער זיינע פיס א באמבע. די באמבע האט אויפגעריסען און האט שווער פערוואונדעט אייניגע געהיים-אגענטען און א פאליציאנט. דער גובערנאטאר איז ארויס גאנץ.

דער באמביסט גופא איז שווער פערוואונדעט געווארען אין קאפ און איז ארעסטירט געווארען. ביים באמביסט אין קעשענע האט מען געפונען דעם פסק-דין פון דער קאמפס-דרוזשינע פון די עסערן, וועלכע האבען פער'משפט צו טויט - שטראף דעם גובערנאטאר ריינבאט.

נאכ'ן שליידערן די באמבע האט דער רעוואלוציאנער געפרובט אנטלויפען, ער איז אבער פערוואונדעט געווארען פון א קויל בעת ער האט געשאסען אויף די פאליציי-אגענטען, וועלכע האבען אירם נאכגעיאגט.

גענעראל באטיאנאוו דערציילט, אז ער האט ידיעות פון מאסקווע, אז דער גובערנאטאר ריינבאט האט געשאסען אין פערוואונדעטען רעוואלוציאנער, נאכדעם ווי מען האט איהם פערהאלטען.

דער פראקוראר פון פעטערבורגער קרייז-געריכט דייכריך האט היינט אין זאהענד דערציילט אין סאלאן, אז די פעטערבורגער אכראנע האט דעם 14. אקטאבער ארעסטירט א גרופע פון דער קאמפס-דרוזשינע ביי די עסערן, וועלכע האט געפלאנט אן אטענטאט אויף סטאליפין'ען.

מען האט ארעסטירט צוויי פערקליידעטע שאפערן און צוויי דראזשקאזשצעס וועלכע האבען נאכגעשפירט סטאליפינ'ס דירה.

די פערקליידעטע שאפערן האבען געהאט בעהאלטען באמבעס פון א מוראדיגער אויפרייס-קראפט און האבען בעדארפט פערביי פארענדיג נעבען ווינטער-פאלאץ, ארויסשליידערן די באמבעס אין אויפרייסען דעם ווינטער-פאלאץ.

די אכראנע האט אבער אין זעלבען טאג פערזעהן דעם אנפאל אויפן קאסיר פון דער פעטערבורגער טאמאזשנע, ביי וועמען די רעוואלוציאנערן האבען צוגענומען א סך געלד.

סענאטאר קלינגענבערג האט דערצעהלט וועגען אנפאל מיט באמבעס אויף דער קאסע ביי דער סטאציע ראגאווו. ער זאגט אבער, אז נאך א העלדישע טאט האבען די רעוואלוציאנערן אפגעטון אין סעוואסטאפאל. דארט האט א פערקליידעטע גרופע זעלנער אפגענומען 27 ביקסען ביי א מיליטער-קאראול.

2-טער נאוועמבער.

דער געהילף-שעף פון פלאט-דעפארטאמענט, זילאטי, האט היינט דערצעהלט, אז ער איז דעם 14 אקטאבער לויט א בעפעהל פון פלאט-מיניסטער בירילעוו געפאהרען א קוק טון, וואס עס האט פאסירט אויף דעם פאגארען-זאוואלעק בעת'ן אנפאל אויף דער מלוכה'שער קאסע פון צאל-אמט.

זילאטי איז אין זיין אויטא צוגעפאהרען צום ארט פון אנפאל, דארט איז נאך געלעגען. דער שווער - פערוואונדעטער רעוואלוציאנער „סערגעי", ער איז געלעגען אויסגעצויגען אויפ'ן טראטואר, דעם קאפ אנגעשפארט אן דער וואסער-רינע.

ווען זילאטי האט געזאגט צום אפיצער פון קאראול, מען זאל דעם פערוואונדעטען אבמינטערן און נישט לאזען אויסגעהן, האט דער אפיצער אסייעות באלד אויפ'ן שטעל אנגעשריבען א ראפארט צום גרויספירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש וועגען דעם, אז ער, זילאטי האט זיך אנגענומען פאר'ן רעוואלוציאנער.

אויף מארגען האט זילאטי בעקומען אן איינלאדונג צום מיליטער-פראקורור צו מעלדען זיך אלס אנגעקלאגטער אין א פערברעכען געגען דער מלוכה.

לויט דעם ארטיקעל פון שטראף-קאדעקס, וואלט ער זילאטי פער'משפט געווארען צו קאטארגע, דא האט זיך אבער אריינגעמישט דער פלאט-מיניסטער בירילעוו-ער איז אוועקגעפאהרען מיט א ראפארט צום צאר און זילאטי האט אויסגעקוקט צו שטעהן פאר'ן מיליטער-געריכט.

16-טער נאוועמבער.

אין סאלאן האט מען א סך גערעדט וועגען פלוצלינגען טויט פון גענעראל טרעפאוו. ער האט געליטען לעצטענס אויף א ברוסט-פעהלער. גענעראל'ס קליינעלס דערצעהלט, אז צווישען די פאפירען פון פערשטארבענעם גענעראל טרעפאוו האט מען געפונען דאקומענטען, פון וועלכע ס'איז געווען צו זעהן אז ער האט געפלאנט אויסצופיהרען א חויף-איבערקעהרעניש, דערהרג'ענען דעם צאר ניקאלאי און זיין גאנצע הויז-געזונט און אוועקזעצען אויפ'ן טראן דעם גרויספירשט דימיטרי פאוולאוויטש.

יודישע סוחרים פון פוילען

ענדע פון זייט 3

פירט בעהאנדלען די יודען מיט דער גרעסטער פרייהייט, מוזען זיי אין לייפציג צאהלען אייגענע שטייערן. דעריבער איז זיין מיינונג, אז מ'זאל די פוילישע יודען געבען שטייער-פרייהייט און ער איז זיכער, או דאס, וואס די מלוכה צעט פערלירען ביי די שטייערן, וועלען די סוחרים אריינבעקומען צעהן מאהל אזוי פיל פון די יודישע סוחרים אויס פוילען, וועלכע וועלען אנהויבען צו קומען צו די לייפציגער ירידים אין א גרעסערער צאהל".

אין דעם 8-טען יולי 1748 איז טאקי ארויסגעגעבען געווארען דאס געזעץ, אז יודישע סוחרים פון פוילען בעקומען אין לייפציג די גרעסטע הנחות הן ביי דער פאסט, הן ביי דער וואג, ביים אקציז, און ביים צאל.

צוויי דאבראמילער יודען, וואלף בערעט און יוסף לעבל און דער אפאטאווער משה אלעקסאנדער האבען בעקומען דעם 15-טען מערץ 1749 דאס רעכט עטליכע וואכען פאר יעדע מעסע און עטליכע וואכען נאך יעדער מעסע זיך אויפצוהאלטען אין לייפציג און דארט „צו העלפען די פוילישע יודען ביים קויפען און ביים פערקויפען זייערע סחורות".

דאס זענען געווען די ערשטע יודי-שע מעקלער'ס אויפ'ן לייפציגער יריד.

עטליכע יאהר שפעטער האט מען ארויסגעגעבען אנ'אוקאז, אז פוילישע יודען מעגען קומען צו לייפציגער מעסען אהן שום פעסער און מעגען זיך אויפהאלטען אין דער גאנצער לייפציגער סביבה, וואו זיי געפונען עס נאר פאר נויטיג און פאר וויכטיג צוליב זייערע מסחרים"...

וויען—לייפציג.

מאָריס שוואַרץ אין „לאָדזער טאָגעבלאַט"

דער גרויסער אַרטיסט איז ענטציקט פון פוילישען יודענטום. — בעת ער רעדט, מאָלט ער פּרעכטיגע טיפּען

דער חשוב'ער אַמעריקאַנער גאַסט, דער וועלט-בערימטער יודישער אַרטיסט מאָריס שוואַרץ האָט נעכטען ביז מיטאָג-צײַט פערבראַכט אין לאָדז און אויך בעזוכט אונזער רעדאַקציע, וואו ער איז אויפגענומען געוואָרען דורך אַלע רעדאַקציע-מיטגלידער. אין אַ געמיטליכען, הארציגען שמועס, האָט דער קינסטלער אויסגעדריקט זײַן בעגײַסטערונג פאַר'ן לאָדזער יודישען טעאַטער-עולם, וועלכען ער האָט נאָך אין אַמעריקאַ אַזוי פיל געהערט און ערשט געהאַט די מעגליכקייט צו קומען מיט איהם אין קאָנטאַקט. ער איז בכלל ענטציקט פון פוילישען יודענטום און, ער שעפּט דאָ אַ ים כוח און אײַנדרוקען.

אַ שטאַרקען רושם האָט געמאַכט אויף מאָריס שוואַרץ דער גרויסער עולם אומרוהיגע צײַטונגס-לעזער, וואָס שטעהען פאַר'ן טויער פון אונזער רעדאַקציע און לײענען דורשטיג דעם „לאָדזער טאָגעבלאַט".

— עס איז דאָך אַ הערליך בילד! — רופט אויס דער קינסטלער — און אַזוי רעדענדיג נעמט דער גרויסער אַרטיסט באַלד כאַראַקטעריזירען פערשידענע טיפּען, וואָס ער האָט אויפגעכאַפּט אונטער די „טאָגעבלאַט"-לײענער אין טויער.

— ווען איך בין אַ מאָלער, — זאָגט מאָריס שוואַרץ, וואָלט איך אויפגעמאָלען אַ וואונדער-בילד פון די דאָזיגע „טאָגעבלאַט"-לײענער. אָט האָב איך בעמערקט שטעהן אַ „שטענדיגען לײענער", וועלכער האָט קענטיג שוין זײַן חזקה, זײַן בעשטימטען פּלאַץ. ער לײענט דעם ראָמאַן, די פּאָליטיק און פיהלט זיך דאָ, ווי אַ היימישער מענש... און דערנעבען בעמערק איך אַ קלײנעם יודעלע, וואָס פיהלט זיך אַ פּנים דאָ, ווי אַ פרעמדער: ס'אַרא אינטערעסאַנט געזיכט, וואָס פאַר אַן אויסדרוק. ער האָט מויזענגרויע דאגות אַ'יפ'ן קאָפּ. אָבער ער קען נישט פאַרבײַגעהן דאָס טויער פון דער לאָדזער יודישער רעדאַקציע, נישט אַרײַנצוכאַפּען כאָטש אויף אַ ווײַלע די וויכטיגסטע נײַעס פון דער וועלט. איהם אינטערעסירט גאָר אײן זאַך: ער זוכט מיט זײַנע קלײנע אויגעלעך די ידיעה, וואָס איהם געהט אָן אַמנוהעסטען — דערווײַל לויפט ער גיך אוועק און טראַגט אָפּ זײַן פּלאַץ די צעהנדליגער אַנדערע לײענער...

אין דער כאַראַקטעריסטיק פון דעם דאָזיגען בילד פאַר'ן טויער פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" האָט מען אַרויסגעזעהן דעם אמת'ן מאָריס שוואַרץ, דעם גרויסען, סובטעלען אַרטיסט, אין שוואַרץ'ן דעם פּרעכטיגען בעאָבאַכטער, דעם פיינפיהלענדען קינסטלער.

דאָס געשפּרעך איז שפּעטער איבערגעגאַנגען צו אַנדערע טעמען, צום אַרטיסטען-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשא און ווידער אַמאָל צום יודישען טעאַטער.

מאָריס שוואַרץ זאָגט אַרויס אָריגינעלע, אינטערעסאַנטע געדאַנקען און עס איז אַ פערגעניגען איהם צו הערען רעדען. לײַדער איז די צײַט קורץ. דער גאַסט געהט באַלד אָפּ און דער ליבער גאַסט זאָגט צו בעזוכען די רעדאַקציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" קומענדיגע וואָך אַ צווייטען מאָל און אויספיהרליכער זיך פונאַנדערשמועסען. מאָריס שוואַרץ האָט אונז אויך צוגעזאָגט צו שרײַבען אַ ספּעציעלען אַרטיקעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט".

* * *

די אָפּשאַצונג פון מאָריס שוואַרץ'ס קונסטלערישע פּערזענליכקײט און פון זײַן אויפטריט אין לאָדזער פילהאַרמאָניע קומט, צוליב מאַנגעל אין פּלאַץ, אין מאָרגענדיגען נומער.

71-יעהריגע מאַמע פערסם'ט איהר טאָכטער און אײדעם

כדי צו קענען אַוועקנעהמען בײַ זיי די ירושה פון איהר פערשטאָרבענעם מאַן

(§) די אײַנוואוינער פון דאָרף גורא ושוו. מאַלגאָזשאַטע זענען געלטען אויפגעטרייסעלט געוואָרען פון אויסערגעוועהנליכען פאַל, וואָס איז אַ זעלטענהײַט אין דער קרימינאַל-כראָניק.

אין דערמאָנטען דאָרף וואוינט די 71-יעהריגע יוזעפאַ יאַטשאַק, אַן אַלמנה, צוזאַמען מיט איהר אײדעם און אויסגעגעבענער טאָכטער.

מיט אַ צײַט צוריק בעת דער אַלטער יאַטשאַק איז געלעגען אויפ'ן טויטען-בעט, האָט ער זײַן גאַנץ פערמעגען, דעם פאָלוואַרק מיט'ן אינווענטאַר, אָפּגעשריבען אויפ'ן אײדעם'ס און טאָכטער'ס נאָמען, אײנשרײַבענדיג, אַז זיי מוזען אויסהאַלטען די אַלטע יוזעפאַ, אַזוי לאַנג ווי זי וועט לעבען. כך הוה. דער אײדעם מיט דער טאָכטער האָבען דער אַלטער גאַנץ בכבוד'יג געהאַלטען.

די אַלטע אָבער האָט זיך, משמעות, אַרומגעטראָגען מיט פערברעכערישע געדאַנקען, זי האָט זיך אַ פּנים נישט געקענט שעהנקען, הלמאי איהר מאַן האָט אַלץ פערשריבען אויפ'ן אײדעם'ס נאָמען.

האָט זי אויסגעטראַכט אַ טײַוואַלאַנישען פּלאַן: זי האָט אין עסען אַרײַנגעשיט סם און אַזוי אַרום, האָט זי גערעכענט, וועט זי פּטור ווערען פון אײדעם מיט דער טאָכטער, כדי צו קענען צוריקקומען צום פערמעגען.

נעכטען האָבען זיך אַלע, ד. ה. דאָס פּאָר-פאָלק יאַטשאַק, 4 אַרבײַטער און דער אויפזעהער זיך געזעצט צום עסען. די אַלטע האָט ערקלערט, אַז זי וועט הײַנט נישט עסען, מחמת זי האָט קאָפּשמערצען. באַלד אָבער בײַ די ערשטע פּאָר לעפעל, האָבען אַלע אָנגעהויבען צו פיהלען שטאַרקע בויך-שמערצען. טייכף האָבען אויך אַלע פערלוירען דאָס בעוואוסטזײַן, די רינסט אָבער איז געווען אויף אַזוי פיל בײַם געדאַנק, אַז זי האָט זיך מיט מאַטערנישע צוגעשאַרט צו דער טיר, גערופען אַ שכנ'ל פון הויף און געהייסען איהם שנעל לויפען נאָך אַ דאָקטאָר, וועלכער איז טאַקי אין גיכען אָנגעקומען און פעסטגעשטעלט, אַז אַלע זענען פערסם'ט מיט אַן אומבעקאַנטען סם. ס'איז איהם אויך געלונגען אַלעמען אָפּצוראַטעווען.

דאָס לענטשיצער אויספאָרשונגס-אַמט האָט תיכף דורכגעפיהרט אַן אויספאָרשונג און די אַלטע האָט זיך מודה געווען אין וועלען אַלעמען פערסם'ען, כדי אַזוי אַרום פּטור צו ווערען פון איהר אײדעם מיט דער טאָכטער.

די אַלטע מערדערין איז אַפּגעפיהרט געוואָרען אין לענטשיצער תפיסה. זי וועט איבערגעגעבען ווערען צו אַ פּסיכיאַטרישער אונטערזוכונג, כדי פעסטצושטעלען, צי זי איז בײַם קלאָרען זינען.

טעאַטער „סקאַלאַ"
שרודמיעסקאַ 15

שבת, 4 נאָכמ. דעם 18-טען יוני ה. י.
קומט פאָר אַ העכסט-אינטערעסאַנטער און סענסאַצ. רעפעראַט פון

רעד. לאַזאַר קאַהאַן

אויף דאָס טעמאַ:
„וואָס אַ נישט-ציוניסט זעהט אין ארץ-ישראל"
(אײַנדרוקען פון אַ רייזע איבער פּאַלעסטינאַ).

— די טעזיסען: —
די שעהנקייט פון לאַנד; די שטעדט און די קאָלאָניעס; דער אַלטער און דער נײַער ישוב; דאָס קאָמונאַ-לעבען אין די קבוצות; ווי זעהט אויס דאָס פאַמיליען-לעבען אין די קבוצות?; די אַלטע און די נײַע קאָלאָניעס; ווער האָט געבויט די שטעדט אין א"י; די ראָלע פון די לאָדזער יודען בײַם בויען די אינדוסטריע און דעם האַנדעל אין פּאַלעסטינאַ; די אַראַבער און דער יודישער ישוב; קולטור און די שפּראַכען-פראַגע; פרומקייט און פרײַדענקערישקייט; ווער קען זיך אײַנאָרדנען אין ארץ-ישראל.

בילעטען פון 50 גר. אָן שוין צו בעקומען.

קינאָ'ס דראָהען מיט שטרייק

אויב דער מאַגיסטראַט וועט נישט פערקלענערען די שטייערן

(§) צוליב דער לעצטער דעציזיע פון מאַגיסטראַט וועגען נעמען פּראָצענט פון שטאָטישען שטײַער האָבען די קינאָ-אײַגענטימער נעכטען אײַנגעאָרדענט אַ פערזאַמלונג, וועלכע איז געווען זעהר אַ שטורמישע. די רעדנער האָבען אָנגעוויזען, אַז זייער אײנציגע האָפענונג איז, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל רעדוצירען דעם שטײַער מיט 75 פּראָצ. אויף דער צײַט פון זומער-סעזאָן.

אויב דאָס וועט נישט געשעהן דראָהען די קינאָ-אײַגענטימער מיט אַ שטרייק.

אַ גרוס פון לאָדזער יודען אין ארץ-ישראל

רעפעראַט פון רעדאַקטאָר לאַזאַר קאַהאַן אין „סקאַלאַ"

שבת דעם 18 יוני, 4 אַ זייגער בײַ טאָג וועלען די לאָדזער יודען, וואָס אינטערעסירען זיך מיט ארץ-ישראל און מיט דער לאַגע און אויפטוען פון די לאָדזער יודען דאָרט, האָבען די געלעגענהייט צו בעקומען אַ לעבעדיגען גרוס פון די לאָדזער אין ארץ-ישראל.

אין שעהנעם טעאַטער „סקאַלאַ" וועט שבת רעד. לאַזאַר קאַהאַן פון וואַרשע האַלטען אַ רעפעראַט: „וואָס אַ נישט ציוניסט זעהט אין פּאַלעסטינאַ".

אויסער דעם לעבעדיגען גרוס פון די לאָדזער, האָט דער רעפעראַט שטאַרק פעראינטערעסירט די לאָדזער יודישע בעפעלקערונג, ווײַל ס'איז אינטערעסאַנט צו הערען, וואָס עס זאָגט וועגען ארץ-ישראל דער פאָלקיסטישער פּובליציסט און כלל-טוער וועלכער איז ערשט צוריקגעקומען פון אַ רייזע איבער ארץ-ישראל און האָט אַ פּאָזיטיווע שטעלונג צו די דאָרטיגע יודישע אויפטוען.

ווער האָט ערמאָרדעט ווילשעווסקין

געפונען אַ פּעקעל בריף פון דער פרוי

(§) דער מאָרד אויף פּעטריקאָווער 46 אין דער וואוינונג פון פאָטאָגראַפיסט ווילטשעווסקי איז נאָך אַלץ אײַנגעהילט אין אַ שלייער פון געהײמנישען.

נעכטען האָט די פּאָליציי אין ווילטשעווסקי'ס וואוינונג געפונען אַ פּעקעל בריף, געשריבען פון ערמאָרדעטען'ס פרוי. די בריף זענען דאַטירט פון 1931 און אין די בריף בעט די פרוי, ער זאָל שיקען געלד און ווײַטער וואַרפט זי איהם פאָר, הלמאי ער פערלאָזט זי.

עס ווערט אַלץ שטאַרקער דער חשד, אַז מ'האָט דאָ צו טאָן מיט אַ מאָרד, וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען אויפ'ן עראָטישען באָדען.

טויט-שפּרונג פון אַ 18-יעריגען פאַסטוך

(§) דער 18-יעהריגער ניקאָדעם גושזשינסקי פון דאָרף וואָלאַ מיבאָרסקאַ האָט, וועלענדיג אַרויפקריכען אויף אַ הויכען בוים און געפּרובט אַראָפּשפּרינגען. פּלוצלינג האָט זיך דער צווײַג אונטערגעבראָכען און ער איז אַראָפּגעפאַלען אויף דער ערד, בלײַבענדיג טויט אויפ'ן אָרט.

גנבות

(§) נעכטען בײַנאַכט האָבען אײַנברעכער פון ליכטענשטיין'ס מאַנופאַקטור-געשעפט אויף פּילאַצקע 16 אַרויסגעגנב'עט סחורה פאַר 3.000 זל.

יודישע פרוי שפּרינגט אַרויס פון 3-טען שטאָק און ווערט געהרג'עט אויפ'ן אָרט

(§) די אײַנוואוינער פון סקלאַראָווע 2 זענען נעלטען אויפגעטרייסעלט געוואָרען פון אַ זעלבסטמאָרד, וואָס ס'איז בעגאַנגען די 50-יעהריגע אלמנה חנה קאַץ.

די זעלבסטמערדערין האָט געוואוינט צוזאַמען מיט איהר טאָכטער אויף קאַלינסקאַ 60 דעם זעלבסטמאָרד איז זי בעגאַנגען, ווען די טאָכטער איז אַוועק אין ביוראָ.

מען איז זיך משער, אַז זי איז בעגאַנגען דעם זעלבסטמאָרד נאָכ'ן בעקומען אַ נערווען-אָנפאַל, אויף וועלכען זי האָט די לעצטע צײַטען געליטען.

זאַל „פילהאַרמאָניע"
טעלעפאָן 213-84.

מיטוואָך, דעם 22. יוני 1932 9 אָוונד
צווייטער און לעצטער אָוונד
— פון —
מאָריס שוואַרץ
דירעקטאָר און גענאַלסטער שױשפּילער פון יודישען קינסטלער-טעאַטער אין ניו-יאָרק.

אָנטייל נעהמען:
וויאָלאַ פילאַ
פּרימאַדאָנאַ פון מעטראָפּאָליטען-אָפּערען-הויז
באָריס קאַגאַן פּאָרטעפּיאַ

בילעטען פון 1.60 זל. אָן שוין צו בעקומען אין קאַסע פילהאַרמאָניע.

בעגראָבט לעבעדיגערהייד אומגעזעצליך קינד

די מערדערישע מוטער אַרעסטירט

(§) דער וואַלד-שומר יאַנשעווסקי האָט נאָהענט פון דאָרף פּאַניאַטוב דערזעהן אין ריוו אַ קלײן בערגעל, פון אויבען איז עס בעדעקט מיט אויסגעטריקענטע בלעטער, צוקומענדיג נעהנטער האָט ער דערהערט קרעכצען. ער האָט תיכף די בלעטער צושאַרט און מיט שטוינען דערזעהן ליגען אַ ניי געבוירען קינד פון אַנ'ערך זיבען טעג, וואָס האָט קוים געזשיפּעט.

די אויספאָרשונג איז דערגאַנגען, אַז די „מאַמע" פון קינד איז די 21 יעהריגע זאָפיאַ אַנדזשעיעווסקאַ. וועלכע מען האָט גלייך אַרעסטירט.

עקזעקוציע „בלימעלע"

מעבעל פון 3 שטובען און אַ קיך פערקויפט פאַר... 65 זל.

(פּ) שוין נישט אײנמאָל איז אונז אויסגעקומען צו שרײַבען וועגען די אונערהערטע שטײַער-עקזעקוציעס. הײַנט קענען מיר ווידער פערצײכענען אַזאַ „בלימעלע": אויף סרעבזשינסקאַ 2 האָט נעמליך אַ קאָמאָרניק פערקויפט די גאַנצע אײַנריכטונג פון 3 שטיבען און אַ קיך פאַר... 65 זל.

שטיי'גענד. אָבער וואָהר!

געקומען אויף דאַטשע און זיך דערטרונקען

(§) עהערנעכטען איז די קלײנע 3 יעהריגע טערעזאַ מיראַווסקאַ פערקראָכען צו דער כאַרזשאָווקע אין דאָרף ב. גמעלעוו און דאָרט זיך דערטרונקען. ערשט אַ פּאָר שעה שפּעטער האָט מען דעם טויטען קערפּער'ל אַרויסגעצויגען. דאָס קינד איז צוזאַמען מיט די עלטערן געקומען פון לאָדז אויף זומער-וואוינונג.

טעאַטער און קונסט

צום 20-יעריגען יובילעאום פון אַרטיסט ה. באַלבירסקי

אַ שטאַרקע פעראינטערעסירונג האָט אַרויסגערופען צווישען לאָדזער טעאַטער עולם דער 20-יעהריגער יובילעאום פון בעקאַנטען אַרטיסט הירש באַלבירסקי, וואָס קומט פאָר הײַנטיגען שבת אין פילהאַרמאָניע. ס'וועט אויפטרעטען צום ערשטען מאָל די בעליבטע סובּרעטין סעווילאַ פּאַסטאָר אין דער שלאַגער-פּיעסע „די דזשאַז-טענצערין". די ראָלע „הערשעלע" פיהרט אויס דער יובילאַר. צום שלוס וועט פאָרקומען אַ גרויסער קאָנצערט, אין וועלכען ס'בעטייליגט זיך דאָס גאַנצע פילהאַרמאָניע-אַנסאַמבל צוזאַמען מיט דער זיגלער-טרופּע.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 15. יוני.

לאָדז (233,8) 11.58 שעה-צייכען און טאָג פּראָגראַם, 12.10 איבערזיכט, פון דער פּוילישער טאָג - פּרעסע, 12.40 וועטער-בעריכט, 12.45 פּליטען, 8.35 פּליטען, 4.40 איבערזיכט פון די נײַעסטע ביכער, —.5 קאָנצערט פון בלינדע צעגלינגע פון מלוכה שען אינסטיטוט פאַר בלינדע און טויבע, —.6 פאָרטראַג איבער „סטאַניסלאַוו וויספּיאַנסקי" 6.20 טאַנץ-מוזיק, —.7 לאָדזער פּאָסט-קאַסטען, 7.15 פערשידענעס, 7.35 ראַדיאָ פּרעסע-זשורנאַל, 7.45 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס- און אינדוסטריע - קאַמער, פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג, פילם-קאַלענדאַר און טעאַטער-רעפּערטואַר, —.8 לײַכטע מוזיק, 9.20 הערך-שפּיל פון לעמבערג א. ט. „זײַן ענהגליכקײַט", 9.50 בײַלאַגע צום ראַדיאָ פּרעסע-זשורנאַל און וועטער - בעריכט, —.10 טאַנץ - מוזיק, 10.40 ספּאָרט-ידיעות, 10.50 טאַנץ-מוזיק פון וואַרשע.

ליבע און קייטען

גרויסער סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דער נאָהנטער פערגאַנגענהייט

(6 טע פאָרטזעצונג)

איך האָב געפונען אַ רעגיסטער פון מײַן אײַגענטום און איך בין געוואָהר געוואָרען פון איהם, אַז די שטאַהל'ס פערמאָגען אַ פּרעכטיגע ציהרונג-קאָלעקציע. דער אַלטער דינער האָט מיר ערקלערט, אַז נאָר איהר אַלײן ווײַסט, וואו דאָס דאָזיגע ציהרונג געפינט זיך. איך בעט אײַך, איהר זאָלט מיר זאָגען, וואו עס געפינט זיך, ווײַל איך וויל נאָך הײַנט צוקוקען דאָס ציהרונג.

— הערט מיך אויס, שימאָן ליובאַר — האָט פרוי זאָפיאַ געענטפערט מיט אַ שאַרפער שטים — אין אײן שעה זענט איהר געוואָרען דער בעזיצער פון אַ ריזיג פערמעגען, אָבער דאָס ציהרונג פון דער פאַמיליע שטאַהל וועל איך נישט אָפּגעבען, ווײַל עס איז מײַן פּערזענליך אײַגענטום.

— איך וואָרען אײַך, מיך נישט אויפצורעגען — האָט ליובאַר אויסגערופען — דאָס ציהרונג איז פּונקט ווי אַלע זאַכען, מײַן אײַגענטום און איך פאָדער עס אַרויסצוגעבען.

אַלבערט שטאַהל האָט פּאַמעלעך אָפּגערוקט די פּאָרטיער און דערזעהן שימאָן ליובאַר'ן שטעהן נעבען דער מוטער אין אַ דראָהענדער שטעלונג.

— איך וועל זיך נישט אײַנשפּאַרען — האָט פרוי זאָפיאַ שטאַהל געענטפערט — איך האָב בעהאַלטען מײַן ציהרונג.

— זאָגט, אַלטע מכשפה, — האָט ליובאַר אַ געשריי געטאָן מיט צאָרן — וואו איהר האָט עס בעהאַלטען.

— זוכט — האָט מאַדאַם שטאַהל ציטערענדיג געזאָגט — אפשר וועט איהר געפינען.

שימאָן ליובאַר האָט אַ כאַפּ געטאָן די אומגליקליכע פאַר'ן אַקסעל און זי אַ וואָרף געטאָן אויף די קני.

— וואו איז דאָס ציהרונג ? — האָט ער געשריגען, גרײַטענדיג צו דערלאַנגען אַ קלאַפּ. מיט אײן שפּרונג איז אַלבערט אַרײַן אין צימער און מיט אַ שטאַרקען שטויס אין דער ברוסט האָט ער מיט אײן קלאַפּ אַנידערגעוואָרפען ליובאַר'ן אויף דער פּאָדלאָגע.

— לומפּ ! — האָט אַלבערט אויסגערופען, — ווי האָסטו דיך דערוועגט אויפצוהויבען אַ האַנד אויף מײַן מוטער ! דו וועסט מיר טײַער בעצאָהלען דערפאַר.

דו האָסט מיך געמאַכט פאַר אַ בעטלער, דו האָסט מיר צוגערויבט אַלץ, וואָס איך פערמאָג, און איך האָב צו דיר נישט קײן פּרעטענזיע, אָבער פאַר בעלײדיגען מײַן מוטער וועסטו מיר בעצאָהלען מיט דײַן בלוט.

מיט אַ פערבײַטערטער אויפגעהויבענער פויסט האָט ער זיך געוואָלט וואַרפען אויף זײַן בעגנער, ווי פרוי זאָפיאַ איז שנעל צו און האָט איהם אָפּגעהאַלטען, אָנכאַפּענדיג איהם פאַר דער האַנד.

— ווילסטו דיך מאַכען נאָך מעהר אומגליקליכער, מײַן זוהן ! — האָט פרוי זאָפיאַ אויסגערופען מיט טרעהרען אין די אויגען. — אַלבערט, וואָס האָסטו געטאָן ? שימאָן ליובאַר וועט עס דיר קײנמאָל נישט מוחל זײַן און ער איז רײַך און מעכטיג.

— איך לאַך זיך אויס פון זײַן רײַכקײַט, — האָט אַלבערט געענטפערט, קושענדיג הארציג דער מוטער'ס פערוועהטאָגטע האַנד.

איך האָב איהם בעלײדיגט דערפאַר, ווײַל ער האָט געוואָלט שלאָגען דיך, טײַערע מוטער ! לאַנג וועט ער געדענקען מײַן פויסט. זעה, ווי ער ליגט אָהן אָטעם אויף דעם דיוואַן.

פרוי שטאַהל האָט זיך אַראָפּגעבויגען.

— דערבאַרעמדיגער גאָט ! — האָט זי אַ געשריי געטאָן, — אַלבערט דו האָסט איהם דערהרג'עט.

— דערהרג'עט ? נײן, עס קען נישט זײַן. איך האָב עס נישט געוואָלט.

אַ טויטע בלײַכקײַט האָט בעדעקט שימאָן ליובאַר'ס פּנים און פון זײַן שטערן איז געריגען בלוט.

— אָך, איך האָב איהם צוהאַקט די שלײף.

— ענטלויף, אומגליקליכער, ענטלויף וואָס גיכער, אַנדערש מען וועט דיך אַרעסטירען.

— מיך אַרעסטירען ? -- האָט אַלבערט אויסגערופען, אויסגלײַכענדיג זיך שטאָלץ. — מאַמע, איך בין נישט קײן מערדער ! איך האָב דיך פערטײַדיגט און דערפאַר קען מען מיך נישט בעשטראָפען !

— מ'וועט דיר נישט גלויבען, אַז דו האָסט מיך געשיצט, — האָט פרוי זאָפיאַ געענטפערט אין אַ פערצווײַפעלטען טאָן — זײַ וועלען זאָגען, אַז דו האָסט נקמה גענומען פאַר דעם צוגערויבטען נאָמען און פערמעגען. דו קענסט נישט קײן מענשען, מײַן קינד. ענטלויף, ווי לאַנג עס איז נאָך צײַט און נעם מיט מײַן ברכה.

שטאַהל איז בלאַס און רויט געוואָרען. ער האָט געפיהלט, אַז מענשען וועלען זאָגען, אַז ער האָט מיט אויסרעכנונג דערהרג'עט ליובאַר'ן.

— זײַ געזונד, טײַערע מאַמע. איך פאָלג דיך און ענטלויף, אָבער מיר וועלען זײַן נאָהנט. איך וועל זיך בעהאַלטען אין די בערג, וואָס שטרעקען שטאָלץ אין דער לופט.

— ענטלויף קײן אויסלאַנד, — האָט פרוי זאָפיאַ געבעטען — אין פרעמדען וועסטו זײַן זיכער.

— איך קען נישט, מוטער, -- האָט ער געענטפערט און זײַנע אויגען האָבען אַ בליק געטאָן מיט פרײַד.

דאָ, אין ביעלסק, איז פאַרהאַן אַ פּערזאָן, נעבען וועלכער איך מוז זיך געפינען. דו קענסט זי אַוודאי. דאָס איז רעגינאַ. ווען איך וואָלט זי בעקענט נעמען מיט זיך, וואָלט איך גערן פערלאָזט דאָס לאַנד.

נאָכמאָל האָט ער צוגעדריקט צום האַרצען די ציטערענדיגע און פערווײַנטע זאָפיאַ'ן און איז שנעל אַרויסגעלאָפען.

פרוי זאָפיאַ איז געשטאַנען אין פענסטער און האָט געקוקט אין דער פינסטערער נאַכט, בעטענדיג גאָט, ער זאָל שיצען איהר געליבטען זוהן.

קאַפּיטעל 3.

אַ שווערע שטיקענדיגע לופט האָט זיך געהויבען איבער די שלעזישע בערג, וואָס מען רופט בעסקידען. אויף זייערע שפּיצען האָבען זיך געלעגט שווערע כמאַרעס, דורך וועלכע עס איז נישט אַרײַנגעדרונגען נישט דאָס ליכט פון דער לבנה און נישט דאָס ליכט פון די שטערן.

(פאָרטזעצונג קומט)

אינטערעסאנטע וועלט-נייעס אין בילדער

די וועלט-רעקארדיסטין אין דיסק-ווארפען, עלען בראזמילער, האט ערשט פארגרעסערט איהר רעקארד אויף ווייטערע צוויי מעטער.

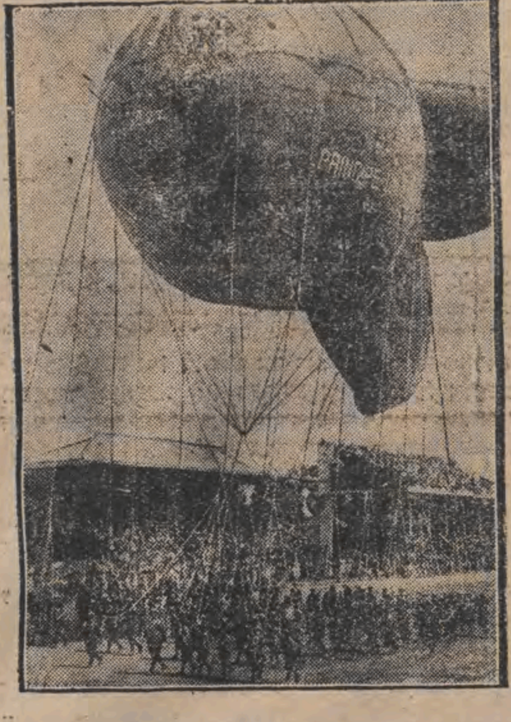

בעת די מאנעווערס פון די איטאליענישער ארמעע אין רוים האט מען דעפילירט פאר'ן קעניג די איטאליענישע באלאנען

„באמבען-אנפאל" אויף בערלין

פרעזידענט הינדענבורג האט זיך ארויבערגעצויגען אויף עטליכע מאנאטען אין אלטען רייכסקאנצלער-פאלאץ, וויל דער פאלאץ פאר דעם פרעזידענט מוז גרינדליך רעמאנטירט ווערען.

די „שלעזישע טעג" אין ברעסלוי

די פארזיצונג פון נייעם לאנדטאג אין מעמעל. רעדע פון נייעם גובערנאטאר נוליס האבען די דעפוטאטען אויסגעהערט שטעהענדיג.

אייזענבאהן-קאטאסטראפע ביי אונא

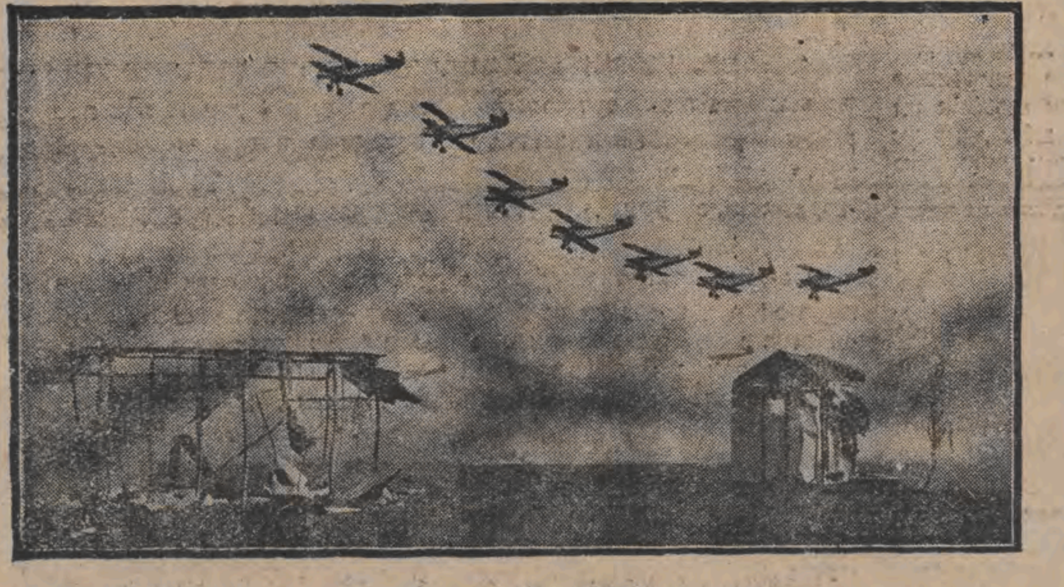

נאכ'ן גרויסען אינטערנאציאנאלען פליה-פאראד אין בערלין האט מען אויפ'ן טעמפעל האף פליה-פלאץ אייגעארדנט א קליין שטעטעל פון קליינע הייזער. וועלכע זיינען דורך די אעראפלאנען פערניכטעט געווארען דורך „באמבעס", כדי צו ווייזען די פאלגען פון א אנגריף אויף בערלין

די ווייכען ארגאנען אין יאהר אין יאהר-אויס פארשאפאנדע-טעג פאר שלעזיע. דא א בילד פון א פייערליכע מאניפעסטאציע אין אלטע שלעזישע טראכטען.

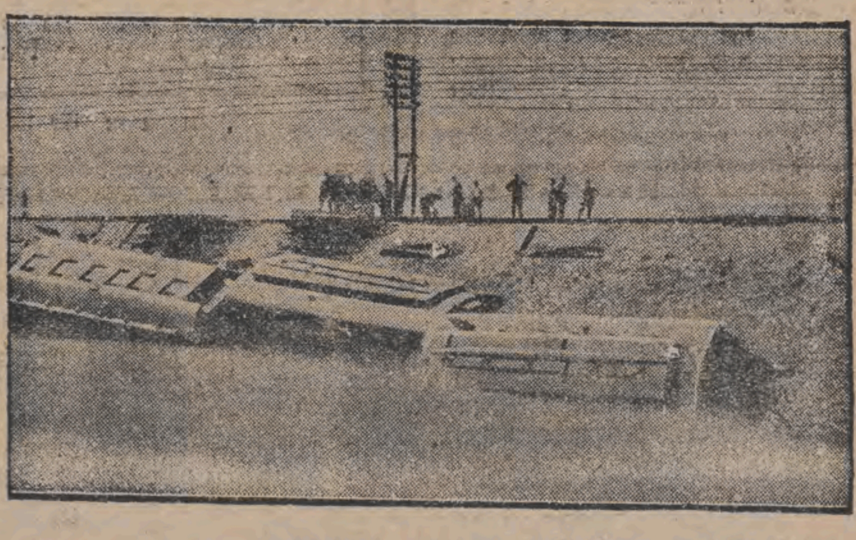

מיט'ן צוג נלבערפעלד-האם איז ביי אונא פאסירט א שווערע באהן-קאטאסטראפע: דער פארדען האט גענומען אראפגעקיקט און דער צוג האט זיך אראפגעקייקעלט פון די רעלסען. העכער דרייסיג שווער-פערוואונדעטע און טויטע איז געווען דער רעזולטאט.

איינאיינציג קלאנג-קינא אין גארטען
שענקעוויטשא 40, טעל. 141-22

היינט און ווייטערע טעג!

א פילם א וואונדער, א פילם א ענטפלעקונג, עפעס אזוינס וואס איז ביז איצט נישט געווען און וואס מען האט נאך נישט געהערט. א פילם פון עווינגט און איין איבערלעבעניש. דער גרעסטער פילם פון אלע צייטען.

היינט און טעגליך!

„טראדער האָרן"

רעאליזאציע W. S. von Dyke'a דער שעפער פון „פאגאנין" און „ווייסע שאטענס". א נאקעטע אייראפעאישע פרוי צווישען מענשען פ-עסער. דער קאמף אין דער וויסטע מיט אנ'אויסערגעווייהנליכען אינהאלט. — אנהויב פון סעאנסען: אין וואכען-טעג 5 נמ., שבת, זונטאג, חגאות 12 מיטאג. אויפ'ן ערשטען סעאנס אלע פלעצער צו 50 גר.

פארזיכטיג!

ג' דאמען און מענער!

ער קריזיס דריקט פון אלע זייטען אזוי, אז יעדער גראשן שפילט א גרויסע ראלע. צו דעם קומט נאך דער יום-טוב שבועות און צו שאנד קאן מען דאך נישט געהן, דעריבער רעקאמענדיר איך אייך, מיינע ג' דאמען און מענער, אז צו דעם צוועק האב איך צוגעגרייט

א גרויסן אויסוואהל פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען

דאמען און מענער היטען

צו זעהר ביליגע פרייזען.
גלייכצייטיג ווערט אויך אנגענומען צו איבערפאסאנירן דאמען- און מענער-היטען פון גאר אלט אויף גאנצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען.
געדענקט די אדרעסען:

פערדער, זגערזשער 7
לוטאמירסקא 2, זגערזשער 20

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפאציר-וואגענס
אייזען · ניקעל
בעטען

מאטראצען
ספרענזשינעווע „Patent"
ווינזימאטשקעס
אמעריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער,
אין הויף „DOBROPOL" Łódź, Piotrkowska 73

פענסיאנאט „הרצליה"

פאר דערוואקסענע און פאר קינדער

אין טשארניעצקא גורא. פרעכטיגע ווילעס אין סאמע וואלד. ליכטיגע זונען-צימער. שמאקהאפטע ריטועלע קיך. מעסיגע פרייזן. פאר קינדער א ספעצ. ווילע אונטער דער לייטונג פון פרוי שולמית פאזנאנסקא (געוו. לייטערין פון קינדער אינטערנאט אין א"י).

Pensjonat Herclija Czarnecka Góra, poczta Staporków

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

1 זאוואדזקא 1

נאר פאר ויענערישע הויט-קראנקהייטן און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ-עלעקטרישער הייל-קאבינעט · קאסמעטיק.
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוהנט
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמ.
באזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

ווייזיט 3 זלאטעס

געגען שווייס פיז פיס!

געגען ארציסקעס! נוצט נור דעם שוין זייט 25 יאהר בעוואוסטען פראשעק און פלאסטער „ראדיקאל" פרייז 30 גר. א שאכטל מיט א זופל 50 גר. היט אייך פאר פאלשע נאכמאכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען. נאר שאדען די פיס און אייער געזונד, אויך פלין „ראדיקאל" געגען וואנצען, גאראנטירט אויף א גאנצען זומער. פרייז פון א פלעשעל 70 גר. אלס צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער ווערלנארוש, אלט-שטאדט 1, אויך ביים צייטונגס-פערקויפער פנחס וועלנארזש, פיעטריקאווער 34 (רוג צעגעלניאנא).
2997

צוליב'ן ארויספאהר וועל איך פערקויפען
זעהר ביליג
2 מאנגלען מיט א שטוב
צו ערפאהרען: ציגעל-גאס 53.

א קליינע וואוינונג אפצוגעבן

א וואוינונג פון איין צימער און קיך פאר-טער, מיט גאז און עלעקטרי, וואסער און זלעיו וואסער-קלאזעט און קעלער. מעסיג דירה-געלד פון באלד אפצוגעבע. קלינגען 111-23 פון 10 — 12 און פון 5 — 7.
2700

איך זוך א שותף

מיט 5000 זל. צו א איינגעארדנעט מע-כאניש פאבריקעל פון א גאנגבאר ארטיקעל עווענטועל צו פערקויפען אדער פערפאכטען צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון „ל. ט."

Dr. HALTRECHT

ספעציאל-ארצט
פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה, פון 12.30—1.30 נ"מ. און פון 5 ביז 9 אוו. זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואס קען גארנים. די עלטער שפילט קיין ראלע נים.
זאוואדזקא 19 1 ש., פר

דאס עלעקטראטעכנישע ביורא

Siła i Światło

פון וו. קרוקאווסקי
פאלודניאווא 23 טעלעפאן 139-32

נעמט אן דורכצופירען אינסטאלאציעס פון ליכט און קראפט, קויפט און פערקויפט מאטארען און ערלעדיגט אלע ארט עלעקטרישע איינריכטונגען אויף לייכטע בעדינגונגען.

ביליג, רעעל, שנעל און פינקטליך!

לאנג-יעהריגער געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאגן, עס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים ווי אויך אין שריי-בען ביטעס פאר איינציגע שפיזערס (אפיעקאנסטווע).
שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1932

ב. מאן. פעטריקאווער 10

געגען שווייס פון פיס און געגען ארציסקעס

נוצט נור דעם שוין 25 יאהר בעוואוסטען פראשעק און פלאסטער „ראדיקאל" פרייז נור 30 גר. היט אייך פאר ענליכע נאכמאכונגען וועלכע ברענגען קיין נוצען נור שאדען די פיס און אייער געזונד. אויך פלין „ראדיקאל" געגען וואנצען גאראנטירט אויף א גאנצען זומער פרייז פון פלעשעל 100 גראם 70 גראשען. אלעס צו בעקומען ביים צייטונג-פערקויפער ווינער פיטריקאווער 10. פערקויפער אויף פראווינץ ווערען געזוכט.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר 3 חודש אין פוילען 9 זלאטעס, אין פראנקרייך און בעלגיען — 20 פראנק, אין אנדערע לענדער 3.25 ... אנאנסען-פרייז: פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער טעקסט מיט 50 טייערער. פון די פרייזען ווערט נישט ארויסגענומען קיין רעבאט. פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר. פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר. פרייטאג 60 גר. נאכ'ן טעקסט 12 גר. פרייטאג 18 גר.

Tłocznia E. i M. Hamburskich. Łódź, Piotrkowska 16. Dzierżawca: M. B. Itała

Odpowiedzialny Red.-wydawca: ...